

Millest asjad räägivad?

Mirjam Peili raamatu „Meie kodude kraam” lehekülgedel on meie kodude vara, asjad, millega on koos elatud. Need on igapäevaesemed, mõned toredamad, mõned lihtsamad – kristallist ja lauahõbedast köögi plekkpurkide ja vanade elektririistadeni. Vaikivate tunnistajatena on need saatnud meie elu, kuid igapäev neist on oma lugu.

Vt lk 7

RAAMAT

EESTI KIRJASTUSTE LIIDU AJALEHT

Nr 2 (55)

24. märts 2011

kommentaari

Tänavune Balti raamatumess toimus Riias

Meie jaoks ootamatult ja erinevalt meil toimuvast raamatumessist võis Riias toimuvast raamatumessil kohata palju noori. Sellel positiivsel nähtusel on lihtne põhjus – raamatumess toimub koos haridusmessiga ja tänu sellele leiavadki noored tee ka raamatumessile.

Messil osales üle 60 eksponeendi kuuest riigist, neljal päeval toimus üle 30 ürituse-kohtumise lugejatega ja külastajate arv ületas 13 000 piiri (võrdluseks: Leedus toimunud raamatumessil oli külastajaid 60 000, Eestis külastas eelmisel aastal raamatumessi ligikaudu 6 000 inimest).

Messi raames toimus ka kolme riigi kirjastajate ümarlaud, et arutleda kirjastusturgude olukorra ja probleemide üle. Eesti kirjastajatest osales ümarlaual Tauno Vahter (kirjastus Tänapäev), kelle sõnul on olukord kõikides riikides keeruline. Näiteks Lätis on viimase kahe aastaga avaldatud raamatute arv langenud ligi poole võrra ja Leedus on kolmest hulgemüüjast kaks pankrotti läinud. Kärbitud on toetusi ja langenud raamatute tiraažid.

Traditsioonikohaselt toimus ka kolme Balti riigi kaunemaite raamatute konkurs. Valikuid tegid kolme riigi eksperdid: Lätist Aivars Plotka, Leedust Jökūbas Jacovskis ja Eestist Triin Soone. Hinnati iga riigi eelmise aasta kauneimad raamatuid ning iga riigi raamatutest valiti välja kolm nominenti, millest üks sai peavõitjaks.

Eestist osutusid väljavalituteks Kalle Mülleri (Momo) kujundatud „Inimesepoeg Valgel laeval. Uku Masing 100” (Eesti Kirjandusmuuseum) ja Kaspar Jančise „Seiklus Salamandril ehk Morten Viksi uskumatud juhtumised lollide laevas” (Menu Kirjastus) ning kauneimaks raamatuks kuulutati Angelika Schneideri kujundatud „Oh, elul ikka tera on” (Tänapäev).

Eesti messiboksi külastasid mitmed Läti kirjastuste esindajad ja illustraatorid. Kõlama jäi arvamus, et meil on ilusad raamatud ja kirjastajad julgevad rohkem proovida uusi võimalusi.

KAIDI URMET
Eesti Kirjastuste Liit
tegevdirektor

Raamat mäletab

AINO PERVIK

„Kui Arno isaga koolimajja jõudis, olid tunnid juba alanud.” Seda lauset teavad minu kodumaal Eestis peaaegu kõik inimesed peast. Nii algab üks raamat. Raamatu pealkiri on „Kevade”, see ilmus 1912. aastal ja selle on kirjutanud Eesti kirjanik Oskar Luts (1887–1953).

„Kevade” räägib ühe väikese kihelkonnakooli laste elust 19. sajandi lõpu Eestis. Oskar Luts kirjutas oma koolipõlvest. Arno ongi õieti Luts ise lapsena. Teadlased uurivad vanu dokumente ja kirjutavad nende järgi ajalooramatuid. Ajalooramatud räägivad sündmustest, mis kunagi toimunud. Ent ajalooramatutest ei saa päriselt aru, kuidas vanadel aegadel harilik inimese elu käis.

Juturaamat mäletab ka selliseid asju, mida ajaloodokumentidest ei leia. Näiteks seda, mida mõtles Arno-sugune poiss, kui ta üle saja aasta tagasi koolis käis. Seda, millest lapsed tollal unistasid, mida kartsid ja mis neile rõõmu tegi. Raamat mäletab laste vanemaid, mäletab, missugused nad oleksid tahtnud olla ja millist tulevikku lastele soovisid.

Muidugi võib ka praegu kirjutada raamatuid vanadest aegadest ja need on tihti vägagi põnevad. Kuid päriselt tänapäeva kirjanik kaugete aegade lõhnu ja maitseid, hirve ja rõõme ikkagi ei tunne. Ta teab juba, kuidas kõik edasi läks ja kuidas vana aja inimeste tulevik kujunes.

Raamat mäletab oma kirjapanemise aega

Charles Dickens raamatutest saame teada, kuidas päriselt tundus ühele poisile elu Londoni tänavatel 19. sajandi keskel, kui Oliver Twist seal ringi liikus. David Copperfieldi silmade läbi (aga need olid ju Dickens enese täpselt kaasaegsed silmad!) näeme meiega igasuguseid tüüpe, kes 19. sajandi keskpaigas Inglismaal elasid, millised olid nende suhted ja mis mõtete ning tunnete järgi need suhted kujunesid. Sest David Copperfield ongi üsna paljus Charles Dickens ise. Dickens ei pidanud midagi välja mõtlema, ta lihtsalt teadis.

Raamatust saame teada, mis tunne oli Tom Sawyeril, Huckleberry Finnil ja nende sõbral Jimil 19. sajandi lõpul mööda Mississipi jõe sõites päriselt, kui nende seiklustest kirjutas Mark Twain, kes põhjalikult tundis kõike seda, sest ta elaski ju nende inimeste keskel. Ta oli ise üks nendest.

Kõige tõelisemalt räägivad vanade aegade inimestest kirjandusteosed, mis kirjutatud just neil aegadel, millal need vana aja inimesed elasid.

Raamat mäletab.

2. aprillil toimuva rahvusvahelise lasteraamatupäeva läkituse autor Aino Pervik raamatuillustraatori Jüri Mildebergi tehtud plakati taustal.

FOTO PRIIT REA

Lasteraamatupäeva rongkäiku vaatama!

2. aprillil, muinasjutuvestja Hans Christian Anderseni sünnipäeval, tähistatakse rahvusvahelist lasteraamatupäeva. Sel puhul saadab üks Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu (IBBY) liikmesriiki üle kogu maailma läkituse ja plakati oma maa tunnustatuimast lastekirjanikult ja kunstnikult. Tänavu on see au osaks langenud Eestile. Üleskutse „Raamat mäletab” kirjutas Aino Pervik, plakati joonistas Jüri Mildeberg.

Et rahvusvaheline lasteraamatupäev jõuaks võimalikult paljude Eesti-

maa lasteni, korraldavad Euroopa kultuuripealinn Tallinn 2011, Eesti lastekirjanduse keskus, IBBY Eesti osakond ja ajakiri Täheke 2. aprillil suure maskide rongkäigu Tallinna vanalinnas. Kokku osaleb rongkäigus ligi 600 last üle Eesti, kusjuures maskid on meisterdanud lapsed ise. Rongkäik algab kell 12 lastekirjanduse keskuse maja eest (Pikk 73), suundub mööda Pikka tänavat Raekoja platsile ja sealt edasi Eesti Nuku- ja Noorsooteatrisse. Ootame kõiki pealinlasi sellele toredale ettevõtmisele kaasa elama!

uudised

Viiding vene keeles

Kirjastuselt Varrak ilmus äsja Juhan Viidingu valitud luuletuste ja lüüriiliste esseede kogu «Ночная песня для мужского голоса» („Õölaul meeshäälele”) Jelena Skulskaja tõlkes. Jelena Skulskaja alustas tõlkimisega aastate eest – juba Juhan Viidingu eluajal, ning luuletaja kiitis esimesed tõlked ka heaks. Kogu Viidingu loomingu mitmekesisust ja rikkust on suudetud edasi anda ka tõlgetes, millest on saanud täieõiguslikud vene luuletused.

Cortázar'i meistriteosed eesti keeles

Kirjastuselt Koolibri ilmus Argentiina silmapaistva postmodernisti Julio Cortázar'i 1959. aastal ilmunud viiest jutust koosnev kogumik „Salarelvad”. Raamatu kaante vahele on mahtunud kirjaniku kaks vaieldamatut meistriteost: „Saatana ila”, millest on saanud inspiratsiooni Michelangelo Antonioni film „Blow-Up”, ning legendaarse saksofonisti Charlie Parkeri elul põhinev „Tagaajaja” – hämmastavalt musikaalne tekst, milles põimuvad igapäevane ja tabamatu maailm.

Helend Peebu elulugu

Kirjastuselt Tänapäev ilmuvas legendaarse näitleja ja laulja Helend Peebu (1910–2007) elulooramatus avab teatriteadlane Eike Värk mitmekülgse looja eraelu ning annab aimu kogu kultuurimaastikul toimivatest keerulistest ja ka karmidest hoovustest näitleja eluajal. 424-leheküljeline raamatule on lisatud CD-plaat lauludega.

Sarja „100 rooga” sünnipäev

Sel kuul tähistab Eesti kõige suurem kokaraamatute sari „100 rooga” oma kümnendat sünnipäeva. Sarja esimest raamatut – „Perenaise 100 rooga” – trükiti 4500 eksemplari ja see kadus raamatupolettidelt kui soe sai. Nüüdseks on sarjas ilmunud üle 130 raamatu ja sellest on saanud perenaiste lemmik.

Õnnesoovid

Õnnitleme kirjastust Koolibri 20. tegevusaasta täitumise puhul!

RAAMAT

Väljaandja Eesti Kirjastuste Liit
© EKL 2011

ilmunud

Aloise

Eve Laur
360 lk, kõva köide
Tänapäeva romaani-
võistlusel ära märgitud
„Aloise” on hoogne
seklusjutt rüütliromantika austajate-
le. Tegevus toimub 14. sajandil Ha-
bingeni kuningriigis Põhja-Alpides,
kus amatsoonlik kuningatütar Aloise
on sunnitud harjumuspäraseid pikad
kleidid ja seltsidaamide seltskonna
vahetama ratsarüü ja ammu vastu, et
jääda ise vabaks ja kaitsta vallutajate
eest ka oma riiki. Autor Eve Laur on
ametilt tõlkija, „Aloise” on tema esi-
mene romaan.

Vabandust, me lendasime maandumisrajast üle!

Kurioosoid juhtumisi
reisilennukite pardalt
Stephan Orth /
Antje Blinda
tõlkinud Ott Ojames
192 lk, kõva köide

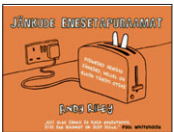
Raamat on sündinud Spiegel Online'i
reisitoimetuse palvest kirjutada luge-
jatel oma halvimatest ja naljakama-
test kogemustest lennuki pardal.
Vastukajaks oli nii suur hulk postitu-
si, millist uudisteportaalide ajaloos
harva nähtud: sajad lood ja juhtumid
lennukimeeskondade liikmetelt ja
reisijatelt, mis on üheaegselt hirmu-
värinaid tekitavad ja naljakad. Valiku
naljakamatest ja hirmuäratavamatest
lugudest leiata nende kaante vahelt.

Vale tõde

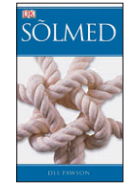
Tuule Lind
192 lk, kõva köide
Rannar kohtub juhusli-
kult noorepõlvkallima-
ga, kes asub temalt ra-
ha välja pressima. Ent enne kui asi
teoks jõuab saada, juhtub mehega
autoõnnetus ning petuskeem jääb
mõneks ajaks seisma. See ei takista
aga šantažöörist Varjal ja tolle pojal
Rannari peret aina sügavamale mah-
hinatsioonidesse mässida.

**Jänkude enesetapu-
raamat**

Andy Riley
92 lk, kõva köide
Kurb, kuid talumatult naljakas pildi-
raamat väikestest armsatest jänku-
dest, kellel on eluisu täiesti otsas,
ent kelle leidlikkusel endale võimalik-
ult vahval viisil ots peale teha pole
mingeid piire.

Sõlmed

Des Pawson
tõlkinud
Helen Urbanik
176 lk
pehme köide
Des Pawson on uurinud sõlmi ja köie-
valmistamist sellest ajast saadik,
kui talle anti seitsmeaastasena üks
raamat sõlmedest. Ta on üle 25 aasta
juhtinud köievalmistamise firmat, mis
hõlmab kõiki sõlmede tegemise vald-
kondi. Õpi siduma rohkem kui 100
sõlme, kasutades lihtsaid juhtnööre
ning selgitustega varustatud fotosid,
mis näitavad tegevust sammhaaval.
Vali kalastamiseks, matkamiseks,
purjetamiseks, mägironimiseks ja
igapäevases tegevuses või kaunistam-
iseks sobivaid sõlmi kiirviitemärki-
de abil. Vali igaks tööks kõige pare-
mini sobiv köis, hinnates eri köieliike
ning nende kasutusalasid ja katke-
mistugevust.

Roosid teatrisõpradele

MARI KARLSON

Legendaarne näitleja ja laulja
Helend Peep (29. juuli 1910–20.
oktoober 2007) kannab eesti teat-
ri järjepidevust läbi mitme põlvkonna.
Ta on fenomen: kaheksakümnendates
ja üheksakümnendates eluaastates
heas vaimses ja füüsilises vormis olla
ning näitlejana ja lauljana laval esineda
suudavad väga vähesed.

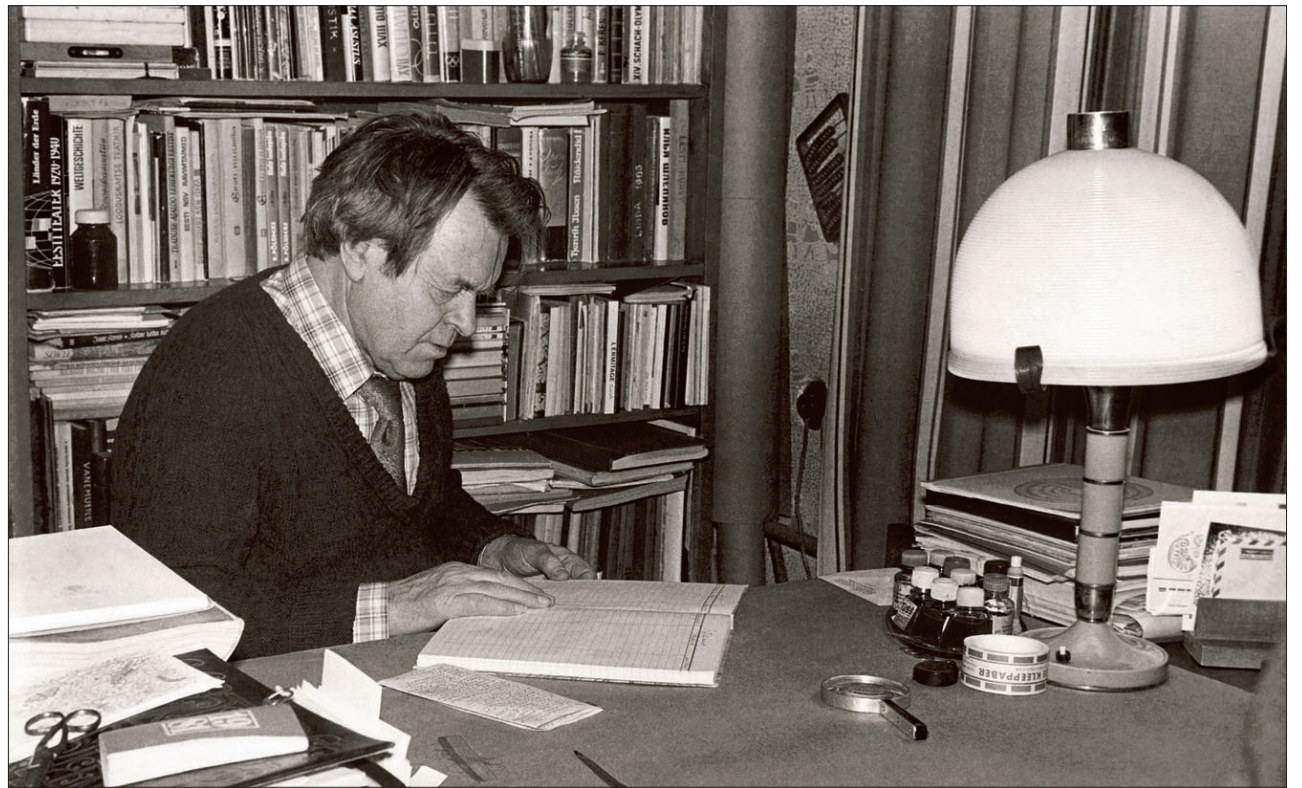
Viimast korda mängis ta etenduses
kaasa 90-aastasena. Helend Peepul jäi
sajandast sünnipäevast puudu vaid
napp kolm aastat; tema näitlejatee, ala-
tes osalemisest isetegevusteatris, ula-
tub seitsmesse aastakümnesse. Väga
mitmekülgse loojana mängis Helend
nii muusika- kui ka sõnalavastustes,
psühholoogilist süvenemist nõudvates
draamades ning sisemist sära ja huu-
morimeelt eeldavates komöödiates ja
isegi tantsis Ida Urbeli käe all.

Eike Värk hakkas mälestusi Helend
Peepust üles kirjutama 1998. aastal.
Helend oli siis 88-aastane, kuid oma va-
nuse kohta hämmastavalt heas vaimses
ja füüsilises vormis – kogu pikk elu- ja
teatriteel oli näitlejal silme ees. Abiks ja
lisamaterjaliks olid autorile arvukad
kontoriraamatud ja kladed, kuhu
Helend kõik rollid, teatrisinemised,
kontserdid, perekondlikud sündmused
ja muud üritused aastakümnete vältel
hoolikalt kirja pani, ning albumid foto-
de ja ajalehtedest välja lõigatud arvus-
tustega. Selles raamatus jutustab He-
lend ka oma lapsepõlvest, isa surmast
ja vaesusest, lähedastest, kes olid talle
olulised ja keda ta armastas, ebaõiglus-
est, mis temale ja tema kallitele in-
imestele nii elus kui ka teatritöös sageli
osaks langes, aga ka õnnehetkedest,
südamelähedastest rollidest, kodupai-
gast lisakust ja paljust muust.

Headest ja halbadest aegadest

Pikal näitlejateel oli Helend kogunud
nii häid kui ka halbu aegu. Oli suuri
loomingulisi õnnestumisi, toredaid kol-
leege ja publiku imetlust, aga ka päevi
täis poliitilist survet, stüüdistusi, kibes-
tumist ja tunnet, et oled taas teatri juht-
konna silms ebasoosingus.

Helend elas pika elu, paljud tema
kaasaegsed, tema lavapartnerid ja sõb-
rad lahkusid sellest maailmast enne te-
da. Seetõttu puuduvad raamatus Helen-
di ühe parima sõbra, kolleegi ja mängu-
partneri Endel Aimre mõtted ja mäles-
tused.

Helend Peep: „Mälestusi oma elutööst on väga mitmesuguseid. On hetki, mis meenuvad ikka ja uuesti, on hetki, millest pole midagi erilist meelde jäänud. Ma ei olnud alati nii tugev nagu oleksin pidanud, ikka jäi nagu midagi vajaka ...” FOTO TEATRI- JA MUUSIKAMUUSEUM

tused. Nagu ka kolleegide Kaarel Irdi,
Epp Kaidu, Ellen Kaarma, Velda Otsu-
se, Ellen Liigeri, Lia Laatsi, Ande Rahe,
Endel Ani ja paljude teiste meenutused.

Aga olgem rõõmsad selle üle, mis
meil on. Autor peab väga väärtuslikuks
Helendi kauaaegsete kolleegide ja lava-
partnerite Herta Elviste ja tänaseks
meie hulgast lahkunud Lembit Eelmäe
meenutusi-mälestusi. Helendi loomingu-
lise pikaajalise saladust aitas avada
Ago-Endrik Kerge, kelle lavastustes
staažikas näitleja 1980. aastatel osales.
Helend Peepust kui isast ja kolleegist
rääkis tema poeg, Vanemuise näitleja
Ao Peep. Samuti aitab Helend Peepu
portreerida tema perekond.

Laul, mida ei saa unustada

23. oktoobril 1955 esietendus Vanemuise
teatris Boris Körveri ja Ardi Liivese
operett „Ainult unistus”, kus Helend
Peepul oli täita väike, episoodiline osa.
Ta kehastas tegelaskuju, kellel esialgu
polnud õiget nimegi. Helendi rolliks oli
kavalehel märgitud Puujalaga mees,
kellele oli lavaaega antud vaid tihes pil-
dis kolmandas vaatuses. Puujalaga me-
he tekstiline osa on napp, ent tal on
laulda üks imeilus laul – „Kerjuse laul”.
„Teda teati „Kerjuse laulu” järgi kõi-

ge rohkem ja seda laulu laulis ta veel
96-aastasena televisioonis,” mäletab
Helendi poeg Ao Peep. „Papa viidi hom-
mikul autoga Tallinna televisioonimaja
ja öösel toodi tagasi. Ta istus mitu tundi
oma esinemist oodates ja lõpuks laulis
otsesaates otse mikrofoni, ilma saateta.
Ta laulis „Kerjuse laulu” nii, et mul jäi
suu lahti.”

Leo Normet kirjutab kunagises arv-
vustuses selle hingekeeli puudutava
laulu mõjust: „Nagu oleks aken lahti
paisatud ja suitsuvingusesse ning alko-
holiaurusesse õhku tungiks karget
hommikust tuult –, sellise kontrasti
loob meile karguga mehe laul kolman-
da vaatuses alguses.”

Selle lauluga kinnitas Helend Peep
end inimeste südamesse, ühes raadio
soovikontserdis oli „Kerjuse laulu” kor-
raga soovinud sada seitsekümmend
soovijat. Seda lauldi Helendile juubeli ja
juubelietenduste puhul, seda laulu nõu-
ti Helendilt tema igal kontsertsinemi-
sel ja sellega saadeti Helend Vanemuise
teatri majast viimsele teekonnale.
On loomulik, et raamatuga kaasas olev
CD valikuga Helend Peepu lauldud lau-
ludest algab just nende kuulsate rida-
dega: „Kõik roosid ma kingiksin sulle
...”

**Raamat ja plaat
teatrisõpradele**

Helend Peepust võiks kirjutada mitu
raamatut. Ainuüksi tema päevikud ja
mahukas Peepude suguvõsa kroonika
väärivad omaette väljaannet. Mahuka
trükise saaks ka Helendi arvukatest
joonistustest ning sõpru ja kolleegide ku-
jutavatest sõbralikest sarzidest. Kuid
see on eelkõige raamat Helend Peepu
teatriloomingust, kus pole kajastamist
leidnud ei tema kaalukad filmirollid
ega kontsertsinemised.

Raamatu lisana ilmub plaat Helend
Peepu lauldud lauludega, mis annavad
aimu Helend Peepu lüüriilisest tenorist
ka neile, kes pole teda iial laval näinud,
ja millest mõned salvestused on üsna
haruldased.

**Helend Peep
roosiokkalisel
teatriteel**

Eike Värk
424 lk, kõva köide
+ CD 12 lauluga

Advokaat ja kummalised kohtuasjad

TAUNO VAHTER

Lugupeetud arst tapab neljaküm-
nendal abieluaastal kirvega oma
naise, tükeldeb laiba ja helistab
siis politseisse. Tema tunnistus on sama
tavatu nagu ta karistus. Mõrv, mis
jäi lahendamata seetõttu, et videokame-
ra kell näitas aasta otsa talveaega.
Mees röövib pank. Kohus mõistab
kerge karistuse, sest ta tegutses õilsal
ajendil.

See raamat ei ole kriminaalromaan.
Need kõik on pisut uskumatud, kuid
tõestisündinud lood. Juhtumid on kirja
pannud Ferdinand von Schirach (sünd
1964 Münchenis), üks tuntumaid krimi-
naaladvokaate Saksamaal. Tema

kaitsealuste seas on olnud terve rida
endiseid Ida-Saksa funktsionääre, töös-
tureid, kaasaja prominente ja allilmate-
gelasi. Saksamaa kontekstis on oluline
näanss see, et autori vanaisa oli Baldur
von Schirach, Hitlerjugendi juht, kes pidi
ka Nürnbergis kohtu ette tulema.
Autori onu oli kohtunik, kes kaotas sõ-
jas käed ja olevat armastanud öelda:
„Enamik asju on keerulised ja stüü küsi-
mus tekitab probleeme.” Sama lausega
alustas ta ka oma enesetapukirja, nen-
dib Schirach.

Selles raamatus käsitleb advokaat
oma karjääri ühtteistkümmet kõige
kummalisemat juhtumit, milles pole
peategelaseks „hea” ja „halb”, vaid
keskmes on just stüü küsimus. Mis on
stüü? Mis on leevendav või raskendav

asjaolu? Schirach ei keskendu kuriteo
toimepaneku hetkele, vaid üritab välja
joonistada motiive ja olusid tegelaste
ümber. Sugugi mitte kõik juhtumid ei
ole mõrvad, näiteks on üks pentsiku-
maid lugusid muuseumivalvurist, kes
hullub seejärel, kui on 23 aastat ühte
skulptuuri valvanud.

Schirach kirjutab hea sulega, ilukirjan-
duslikult, kuid tekib tunne, et eelkõige
jääb ta advokaadiks ja mängib lugejate
emotsioonidega nagu vandekohtuga – ta
ei ütle otsesõnu välja oma arvamust, vaid
üritab lugejat suunata mõistmiseni, mis
ühtlasi tähendaks tema kaitsealuse va-
bastamist. Mõnes mõttes on see ilukir-
janduslik kaitsekõne.

Kuid paaris karmimas loos kumab
siiski läbi pooltoone, mis annavad aimu,

et advokaatide stammväljend „keegi
peab ju sedagi tööd tegema”, on siiski
suures osas lihtsalt kättevari ja ka Schi-
rach otsib närusemate juhtumite eest
lunastust. Tervikuna on raamat paeluv
ning mõtlemapanev, tegelased eredad ja
küllap seetõttu ongi „Kuritööd” üks vii-
maste aastate kõneldumaid ja müitidu-
maid raamatuid Saksamaal. Raamat on
tõlgitud paljudesse keeltesse.

Kuritööd

Ferdinand von Schirach
tõlkinud Toomas Huik
224 lk, kõva köide

Irreaalsusega nakatatud reaalsus

KLAARIKA KALDJÄRV
raamatu tõlkija

Keeruline oleks mõõda vaadata asjaolust (olgu see siis juhuslik kokkusattumus või kummaline seaduspära), et kaks suurt hispaaniakeelse ulmejutu meistrit on mõlemad pärit just Argentiinast. Peale päritolumaad on neil veel nii mõndagi ühist ja muidugi ka erinevat.

Jorge Luis Borges sündis varem ja sureb hiljem kui Julio Cortázar, mõlemad surevad Euroopas, Borges on maetud Genfi, Cortázar Pariisi, kus ta elas oma elu teise poole 33 aastat. Borgest ja Cortázari seob ka üks oluline kokkupuude ajas ja ruumis – nimelt ilmub Cortázari esimene avaldatud jutustus 1946. aastal just Borgese toimetatud kirjandusajakirjas.

Ometi näib, nagu oleks tegemist kahe erinevast ajastust pärit kirjanikuga: Borges jääb paljude jaoks igavesti üksildaseks vanaks pimedaks erudiidiks, kelle originaalsel loominguil ei ole ega saagi olla jälgendajaid või järeltulijaid. Cortázar aga on paljude teadvuses ja fotodelgi noor vihane mees, aktiivse vasaakpöölse maailmavaataga, kirjanduses uuendaja, vormimängudega katsetaja.

Mõlema mehe panus ulmekirjandusesse on teistmoodi, kui nende loomingu sellesse žanrisse üldse paigutada saab (tegemist ei ole muidugi nn teadusliku fantastikaga). Kui tavaliselt leiab sedalaadi kirjanduses aset midagi üleloomulikku või imepäraselt, siis nii Borgest kui ka Cortázari eristab harjumuspärasest ulmežanrist see, et fantastiline mõde tekib siin kontrastist, vastuolust realistlike asjaoludega, milles tunneme ära oma igapäevase maailma sündmused ja tegelased, kes ei vasta realistliku tausta ootustele, kuid keda käsitletakse siin tavapärasena.

Nii Borges kui ka Cortázar üritavad

raputada lugeja epistemoloogilisi arusaamu, et viia ta maailma, kus irrealne tungib reaalsuse piiridesse ja „nakatab” selle. Ometi on nende viis seda saavutada kui ühe mündi kaks külge. Borgese järgi on meile tuntud maailm kultuuri loodud, see on inimese loodud artefakt, väljaspool seda pole inimene võimeline maailma mõistma, sest see on mingi kõrgema jõu poolt loodud labürint, kaootiline ja hirmutav.

Väljakutse mõistuspärasele

Cortázari loodud maailm seevastu esitab kultuurile pigem väljakutse, väljakutse loogikale, mõistuslikkusele, (mõtlemis)harjumusele, üritab pääseda teisele poole kultuuri skeeme ja struktuure, et puudutada seda, mis Borgesele näib liiga segane ja kaootiline, et inimene seda mõista võiks. Cortázari arvates seisavad mõistmise tee peal ees keel, normatiivse mõtlemise ja tunnetuse kategooriad, ohtumaine ettekujutus ajast ja ruumist. Tema arvates peegeldab meie igapäevane tegelikkus teist tegelikkust, mis pole müstilise ega mütolooiline, vaid sügavalt inimlik, maetud sajanditepikkuse kultuuritraditsiooni alla.

Cortázari arvates täidab kirjandus just seda funktsiooni – raputada meid hetkeks lahti meie harjumuspärasest elust ja näidata, et võib-olla ei lõpe asjad selles punktis, kuhu meie mõtteviis on harjunud neid paigutama. Tema maailm sünnib loomuliku ja ebaloomuliku, mõistuspärase ja loogikavastase koosteksterimisest ja selle tagajärjel lugeja teadvuses tekkivast nihkest. Üks plaan esitab loo loomulikkust või realistlikku versiooni, teine plaan annab samasuguse loomulikkusega edasi sama loo ebaharilikku episoodi või lõpplahendust.

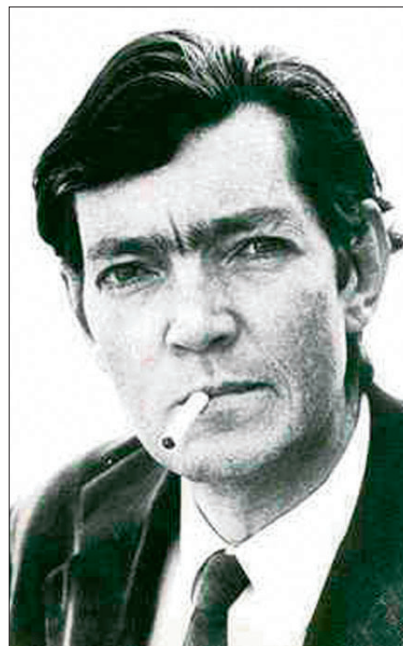
Realistlikud ja fantastilised

„Salarelvad” ilmus 1959. aastal Cortázari kolmanda jutukoguna ja selles si-

salduvad jutud võib jagada kaheks selle järgi, kuidas nad tegelikkust käsitlevad, ehk siis nn realistlikud („Tagaajaja”, „Hea teenindus”) ja fantastilise elemendiga jutud („Ema kirjad”, „Salarelvad”, „Santana ila”), kuigi autori seisukohtadest lähtudes pole sellist eristust teha ehk kohane. Kõik sõltub lugejast ja tema tõlgendusoskusest ja -tahtest. Ka fantastiliste juttude „lahendus” on ambivalentne, neid võib tõlgendada nii fantastiliste kui ka realistlikena.

Tuntumad ja olulisemad on siin kaks juttu viiest. „El Perseguidor”, tõlgitud siin kui „Tagaajaja”, kuigi võiks olla ka näiteks „Püüdleja”, on enim käsitletud Cortázari jutustusi ja teatud mõttes murdepunktiiks tema loomingus. Kirjaniku väitel oli ta juba pisut tüdinud sellest, kui hästi tal jutud välja kukkusid. Ta tahtis lõpetada väljamõtlemise ja esteetilise täiuslikkuse otsingud ning käsitleda inimlikku, eksistentsiaalset probleemi, midagi, mis puudutab teda ennast, inimesi tema ümber. Sellest jutust alates väitis Cortázar end mõistvat, et elu oma igapäevase kuluga on võimeline looma niisama palju või rohkemgi fantastilisi olukordi kui nn fantastilise kirjanduse väljamõeldised.

Algul pidi selle uut moodi jutustuse peategelaseks saama kirjanik, kuid see näis Cortázari liiga kulunud võttena. Just sel ajal suri džäss-saksofonist Charlie Parker ning tema lehest loetud lühibiograafia mõjus kui kirjanikule kui ilmutus: „Tundsin otsekohe, et see tegelane on tema; sest tema olemus, seigid, mis ma tema kohta teadsin, tema muusika, tema süütus, tema naiivsus, kogu isiksuse keerulisus on see, mida olin otsinud”. Johnny (nii on peategelase nimi) jaoks mahub aega veel hoopis teise pikkusega aeg ning ruum tema ümber on täis auke nagu sõelapõhi. Teda ümbritsevad inimesed aga peavad oma kainuses Johnny nägemusi meelemürkidest rikutud aju vaimusünnitisteks.

Julio Cortázar

1963. aastal ilmunud romaan „Rayuela” („Keks”), Ladina-Ameerika kirjanduse boomi olulisemaid teoseid, on „Tagaajajas” alustatud temaatika jätkaja ja laiendaja.

„Saatana ila” (nii nimetatakse Argentiinas teatud aastaajal õhus hõljuvaid ämblikuvõrke) peategelaseks/jutustajaks on Pariisis elav tõlkija (ka Cortázar ise töötas tõlgina UNESCO juures ja tõlkis ilukirjandust inglise ja prantsuse keeltes). Lisaks on „Saatana ila” ka jutustus jutustuse kirjutamise probleemist, jutustusest kui fotost, mis lõikab välja tüki tegelikkust ja suurendab seda näitamaks hoopis avaramat tegelikkust kui silmaga nähtu.

Tuntust on jutule toonud asjaolu, et itaalia filmilavastaja Michelangelo Antonioni film „Blow-up” (plahvatus, suurenemine) olevat sellest tekstist inspireeritud. Nüüd on ka eesti lugejal võimalus juttu ja filmi omavahel võrrelda ja arvatavasti tõdeda, et tegemist on kahe täiesti erineva looga.

Salarelvad
Julio Cortázar
tõlkinud
Klaarika Kaldjärv
160 lk, kõva köide

Langenud inglitest ja vaimudest

Kuigi deemonid on silmatud küll palju sagedamini kui inglaid, pole iidsetest vaimudest kellelegi saanud osaks samaväärset väärtimõistmist. Paljud deemonid olid kunagi muistsed jumalused või loodusvaimud, kes sageli ettearvatute, maagiliste ja paeluvatenähtude alati elanud meie lähedal – palju lähemal kui inglid –, nad on liiga lähedal, et neid ignoreerida, kuid samas liiga „teistsugused”, et neid tunda õppida.

Inimkond on deemonitesse alati kaskipidised suhtunud: nad on üleloomuliku vaenlased, kelle vastu tuleb võidelda, kuid samas valdavad nad ka üleloomulikke saladusi, mida on võimalik neilt kätte võtta.

Eristuvad ja samalaadsed

Vaadeldes neid loodusolendeid küll külje ja kihv küünise kõrval nende loomulikus keskkonnas – vees, mägedes, metsas, kõrbes, inimeste elupaigas ja psüühes –, juhivad välimäärana tähelepanu nende tunnuste ja motiivide ühistele joontele. Sellisel viisil ületavad nad

kunstlikud piirid, mis näivad neid lahterdavalt eri ajastutesse, kultuuridesse ja vaimsetesse traditsioonidesse. On teadmata, kas need vaimud on sigitanud kollektiivne alateadvus või lugude levimine ühest kultuurist teise. Selge on aga see, et vaatamata nende mitmevälisusele, sütee keerdkäikudele ja üksikasjadele, heidavad nad valgust inimkonna kõige sügavamate mureküsimuste universaalsusele.

Jumaliku viha ettehoiatajad

Deemonlikku kaitsja funktsiooni käsitletakse selles välimäärajas ühe olulisemana. Kõikides kultuurides kutsuvad deemoni kohalolek – või kuuldus tema varitsemisest teatud paigas – ränduri valvusele mõne tabu suhtes, mis juba iseenesest viitab jumalike jõudude kohaloleku. Seal, kus hoitatakse deemonite eest, tuleb eeldada metsa, kõrbe, vee ja mäe piha olemust. Nende paikade vaimud on meeldetuletused vältimaks teatud tegevust või sooritama seda ettenähtud viisil – vastasel korral on oht sattuda jumaliku viha alla.

Belphegor, kega kujutatakse laiskuse kehastusena. Aquino Thomas kirjutas, et kõik patud, mille põhjuseks on teadmatus, pärinevad laiskusest.

Kõigis pärimustes on deemonlikud vaimud ikka eemale hoidnud päeva, armastuse, tõe või mõistuse valgusest. Ometi, tumedate varjudena headuse ümber tiireldes, hoolimata sellest väheamatki nagu haldjaparved või joostes sellele tormi nagu langenud inglid, annavad need mässulised vaimud kont-

rastsuse ja reljeefuse meie universaalsele arusaamadele headusest.

„Kuigi on üldiselt teada, et kaasaegne inimkond hävitab keskkonda, millest tema eksistents sõltub, et ta üha kiiremini ammendab selle planeedi taastumatuid energiavarusid ja muid rikkusi ... et kuigi nüüdisaja inimene on teadlik sellest tulenevatest ohtudest, ei tee ta nende suhtes ega nende vältimiseks peaaegu midagi,” ütles Václav Havel. „Ma olen sügavalt veendunud, et ainus võimalus on muutus vaimu valdkonnas, inimeadvuse valdkonnas, inimese tegelikus suhtumises maailma.”

Deemonite välimääraja
Carol C. Mack,
Dinah Mack
tõlkinud Karel Viotti
304 lk
kõva köide

ilmunud

Mida teha, et olla terve?

PILVI KULA
autor

Õppekomplekt „Valmistume kooliks” täienes terviseramatuaga. Terviseramat käsitleb tervisega seonduvaid teemasid, mida me vajame igapäevaeluga toimetulekuks.

Lapse tervisekäitumise ja -harjumuste kujunemisele tuleb tähelepanu pöörata juba varases lapseas ja kodu koostöö. Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse üks eesmärk on aidata lapsel kujundada ettekujutust oma minast, õpetada tunda oma keha, suunata last väärtustama enda ja teiste tervist ning omandama terviseelise eluviise. Koolieelse lasteasutuse ülesandeks on selgitada lapsele tema enda ja teiste rolle elukeskkonnas ning õpetada teda ohutult käituma. Kõiki neid põhitõdesid on silmas peetud ka „Terviseramatu” koostamisel.

Tööriistu kaudu saab õpilane algteadmised oma tervise hoidmiseks, tugevdamiseks ja esmaabi andmiseks. Tööriistu käsitleb teemasid, mille abil õpilane õpib tunda oma keha ja oskab selle eest hoolitseda, hoida puhtust ja korda, teab, mis on tervisele kasulik ja kahjulik, oskab vältida ohtlikke olukordi ja vajadusel kutsuda abi.

Terviseramatus käsitletavad teemad on tervis, poiss ja tüdruk, mees ja naine, kehaosad, kuidas hoida puhtust, mida teha, et olla terve ja tugev, karastamine, päevakava, terviseelne toitumine, kuidas käsi ja hambaid pesta, kuidas hambaid hoida, silmade eest hoolitsemine, kehahoid ja õige istumisasend, liikumine ja tervis, liiklus ja ohutus, kuidas abistada õnnetusjuhtumite korral, õnnetused mänguväljakul, ohud veekogu ääres, õnnetused kodus, tuleohutuse tagamine, hammustuste vältimine ja esmaabi, kuidas hädaabinumbri helistada ja abi kutsuda.

Tööriistu teemade käsitlemisel on võimalik rakendada rohkem aktiivõppe meetodeid nagu vestlus, paaris- ja rühmatöö, rollimängud jms, mis suunavad last ise avastama ja otsima uut infot piltide ja jooniste uurimisel õpetaja seletuse saatel.

Teemade käsitlemisel saab kasutada erinevaid mängumeetodeid, mille puhul tuleb pöörata tähelepanu suhtlemisoskuse kujundamisele, mõtlemise arendamisele, liikumisele ja õpetuskülje esiletulemisele.

Lisaks sobivad rolli- ja situatsioonimängud ning dramatiseeringud. Aktiivsete meetodite toel saab laps kogeda ja ise läbi mängida elulisi situatsioone ja õppida tegema koostööd kaastellega.

Tööriistatus on iga teema jaoks eraldi paarislehekülge. Osa vihikust on värvipiltidega, kuid laps saab ise ka joonistada ja värvida.

Õpetajale on abiks tööraamatu lõpus teemade selgitus koos kirjanduse loeteluga.

Valmistume kooliks
Terviseramatu
Pilvi Kula
48 lk
pehme köide

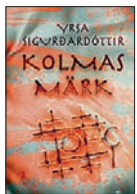
Ilmunud

Kolmas märk

Yrsa Sigurðardóttir
tõlkinud Askur Alas
368 lk

pehme kõide

Kui Islandi Ülikoolis avastatakse Saksa tudengi laip, silmad välja kougitud ja kummaline nõiamärk rinnale lõigatud, langeb kahtlus tema narkomaanist sõbrale. Pururikas saksa perekond ei usalda aga politseid ja saadab saareriiki oma detektiivi Matthew Reichi, kellele palgatakse abiks noor advokaat Thóra Gudmundsdóttir. Jõulisest eksplõitseinikust ja isepäisest üksikemast koosnev vastuolulisel tandemil tuleb mõrvajuurduluse käigus sukelduda Euroopa ja Islandi nõiakunsti ja -jahi ajalukku, loitsude ja piinamiste maailma. Yrsa Sigurðardóttir on Islandi krimikirjanduse tipu kuuluv autor, kes on auhindu võitnud ka oma lasteraamatutega.

Ei mingit asu

Fred Vargas
tõlkinud Anti Saar
248 lk

pehme kõide

Ajaloolased Marc, Mathias ja Lucien, kes on juba kahel korral juhuse tahtel mõrvamüsteeriumi lahendamata sattunud, elavad tagasitõmbunult oma Chasle'i tänava loppis lobudikus. Miks peaks nad välja astuma ühe ullikese kaitseks, kes pole iseenesest kuigi sümpaatne ning kelle süü näikse olevat väljaspool kahtlust? Miks püüavad nad iga hinna eest päästa nõdrameelset, keda Pariisi politsei jahib vähemalt kahe noore naise mõrva eest?

17,90 €

Frédéric Beigbeder
tõlkinud Anti Saar
232 lk

kõva kõide

Kopiraider Octave Parango käsi ei käi hästi. Ta teenib pööra-seid summast, aga rahast rahuldust ei saa, naine saatis ta pikalt ja tal on tõsised probleemid kokaiiniga. Nüri-tavast tööst tüdinud, hakkab ta kirjutama raamatut, mis peaks reklaami-maailma küünilisuse ja silmakirjalik-kuse paljastama ning teda ennast suletud ringist välja aitama. Kuid võta näpust – oodatud vallandamise asemel saab Octave'ile osaks hoopis edutamine. „17,90 €“ on prantsuse staarkirjanik Beigbeder' rahvusvaheline bestseller, vaimukas triller sentimentaalsest mõlumehest moodsa maailmas. Varrakus on varem ilmunud Frédéric Beigbeder' romaan „Armastus kestab kolm aastat“ (2008).

Harold

Catherine Cookson
tõlkinud

Urve Liivamägi

216 lk

kõva kõide

Põhja-Inglismaalt pärit ja kehvades oludes kasvanud Catherine Cooksoni romaanides on enamasti juttu raske saatusega naistest, kes siiski tänu oma visadusele ja kindlameelsusele kuidagi elus hakkama saavad. „Haroldis“ leinab Maisie oma teist abikaasat ning lohutust pakub talle Haroldi-nimelise nooruki seltskond. Maisie otsustab poisi lapsendada ning elu hakkab talle taas rõõmu pakuma. Siis aga selgub, et saatusel on Maisie'le veel keerdkäike pakkuda ja tal tuleb teha raskeid otsuseid...

China Miéville Cheltenhami kirjandusfestivalil 2010. aasta oktoobris.

FOTO: DAVID LEVENSON/GETTY IMAGES

Mõrvajuurdlus kõverpeeglis

JUHAN RAUD

Kusagil Ida-Euroopas asuvas Beszeli nimelises linn-riigis leitakse ühel päeval tundmatu naise surnukeha. Seda asub uurima inspektor Tyador Borlú – karm ja kogenud politseinik. Peagi aga selgub, et juhtum osutub oodatust palju keerulisemaks ning uurija peab edasise info hankimiseks minema naaberlinna Ul Qomasse – kohta, mida tema jaoks ametlikult olemaski ei tohiks olla. Mõlemat, osaliselt teineteise sisse põimunud linna seovad omavahel salaorganisatsioonid ja poliitilised rühmitused. Õige pea hakkab pealtnäha tavalise mõrva tagant paistma vandenõu, millest hargnevad niidid ulatuvad mõlema linna kaugesse minevikku.

Doktorikraad ja löömamehe välimus

China Miéville'i kuues romaan on siiani tema enim auhindu võitnud teos ning autori enda sõnul just selline raamat, mida ta võiks rahuliku südamega soovitada ka lugejale, kes tema teisi asju ei loeks.

Teose autor ise, kes oma vasakpoolsetest poliitilistest vaadetest suurt saladust ei tee, on mõnevõrra ebatavaline kuju. Ei tule just tihti ette, et keegi, kes kirjutab originaalset, rohkete auhindadega pärjatud ulme- ja fantaasiakirjandust omab sealjuures veel ka doktorikraadi. Miéville'il on see olemas rahvusvahelistes suhetes. Ühtlasi võiks Miéville'i tema välimuse – paljaks aetud pea ja kombitsakujuliste kõrvarõngaste – tõttu pidada pigem mõneks löömameheks kui tüüpiliseks ulmenohikuks. Suguigi mitte iga *fantasy*-kirjanik ei näe välja, nagu ta suudaks kellelegi kõrtsikalluses peksa anda.

Miéville'i teoseid on seostatud New Weird alaanriga, mida viljelevad lisaks temale ka näiteks Jeff VanderMeer ja Hal Duncan. Seda iseloomustab ulme-

ouduse- ja fantaasiakirjanduse vaheliste piiride taotluslik ähmastamine ning teadlik eemaldumine vanast, tolkienilike fantaasiamaailmate raamistikust. Miéville ise on öelnud, et tema jaoks moodustavad kõik need žanrid koos „sürrealismi sopakirjandusliku haru“.

Film noir'i meenutav atmosfäär

Miéville on öelnud, et loodab kirjutada vähemalt ühe raamatu igas žanris. See-ga pole ime, et ka varem on tema sulest ilmunud peaaegu kõik teosed, mis segavad fantastika kokku teiste, selgemini äratuntavate žanritega. Nii ongi ta muuhulgas kirjutanud nii vesterni, mere-seikluse kui ka omamoodi armastus-loo, mis kõik toimuvad ühes ja samas, niinimetatud *steampunk*-stiilis maailmas, kus lisaks tavainimestele võivad üles astuda ka näiteks vabavärsis rääkivad hiidämblikud, telepaatilised narkomaanid või aurujõul töötavad robotid.

Lisaks sellele on ta kirjutanud ka lastele ning saanud hakkama apokaliptilise komöödiaga. Lähiajal on kirjanikult oodata klassikalist kosmoseoperit. Kuid kui need teosed võivad oma barokse keelekasutuse ja rahutukstegevate tegelaskujudena nii mõnegi lugeja eemale peletada, siis detektiiviloo-na toimiv „Linn ja linn“ on meie maailmaga palju tihedamini seotud ning märksa lugejasõbralikum raamat. See toimub peaaegu siin ja praegu. Just see peaaegu teeb asjad huvitavaks.

„Linn ja linn“ tegevus leiab küll aset tänapäeval, kuid täiesti olematus, irreaalses Ida-Euroopas. Miéville manab hämmastava kiiruse ja pealtnäha ilma igasuguse vaevata lugeja silme ette vastuolulise, ent usutava ruumi, mis on korraga tuttav, kuid samas äärmiselt ebatavaline. Värskendav on lugeda krimijuttu, mis ei toimu tüüpiliselt ameerikalikus olustikus. Põnev ja kaasahaarav süžee rullub tempokalt lahti kohati *film noir*'i meenutavas atmosfääris, kusjuures lugejale tekitatakse samal ajal ka

mõnus kultuurišokk. Atmosfääri mõningasele viirastuslikkusele vaatamata mõjub raamatu maailm ise vägagi ehtsana. Loo tegelased guugeldavad, söidavad autodega, jooivad kohvi... on võimalised ropendama.

Erinevalt nii mõnestki teisest *fantasy*-teosest ei vii „Linn ja linn“ lugejat reaalsusest eemale, vaid pigem näitab seda läbi suitsuse kõverpeegli. Kogu raamatu olustik jääb pidevalt pooltuttavaks – kohati lausa karkalik paranoia võib sujuvalt üle minna Hollywoodi politseifilme meenutavaks süžeeks ja vastupidi. Selline kombinatsioon on värskendav ja ootamatu, kusjuures üleminekuid aitavad nii mõnigi kord siluda tegelaste peaaegu et žanriteadlikud (ja igati sobivad) eneseiroonilised titlemised.

Mõrvaloo ja fantasy-romaan mõjuv kooslus

Kokkuvõttes võib öelda, et ühelt poolt on „Linn ja linn“ klassikaline mõrvaloo, teisalt jällegi karm ja meeleolukas *fantasy*-romaan. Nõnda kahe žanri piiril käies ühendab see endas mõlema traditsiooni parimad omadused, kuid väldib samal ajal kummagi lõkse ning klišeisid. Ühtlasi on veel oluline ära märkida, et sürreaalsed elemendid ei sega kunagi mõrvajuurduluse loogikat, vaid pigem annavad sellele juurde – selles mõttes ei tee Miéville kunagi sohki. Teisalt aga hoiab teatav lummav üleloomulikkus lugeja pidevalt valvel. Võib liialdamata väita, et ka kõige kogenum põnevike ja krimiromaanide lugeja pole varem sellise detektiiviloo kokku puutunud.

Linn ja linn
China Miéville
tõlkinud Kristjan Jaak Kangur
„F-sari“
312 lk, pehme kõide

Ilmunud

Klounid ja faunid

August Gailit
176 lk

kõva kõide

August Gailit oli mitmekülgne Eesti kirjanik, üks rühmituse „Siuru“ loojatest. Oma följetonikogus „Klounid ja faunid“ on ta võtnud ette Eesti kirjandusmaastiku, aga eriti just sellesama „Siuru“, mida ta ise oli aidanud asutada. Siin on ta teritanud hambaid nii Friedebert Tuglase, Marie Underi kui ka Artur Adsoni kallal, aga puudutamata ei jää ka kunstnikud. „Klounid ja faunid“ avaldati algsest 1919. aastal, aga raamatu tekst kõlab nii mõneski mõttes väga tänapäevaselt.

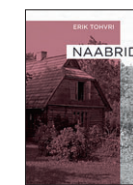
Naabrid

Erik Tohvri

224 lk

kõva kõide

On vana tõde, et sugulasi ja naabreid ei saa valida, nendega peab lihtsalt arvestama; paraku võib see ettenägematu olukordi, ootamatuid suhteid ja pahandust kaasa tuua. Väljaotsa tee oli alati Eespere õuest läbi käinud ning ka talu uut pererahvast juba paar aastat teeninud. Kui aga võimukas linnadaam Sigrid Lasila Eesperele oma suvekodu rajab, tekkisid naabrite vahel sedamaid nii tõmbe- kui tõukejõud, sest kena välimusega naine oli harjunud nii oma kui ka teisi mehi valitsema.

Nocturnid

Kazuo Ishiguro
tõlkinud Aet Varik
sari „Moodne aeg“

192 lk

kõva kõide

Eesti lugejale juba tuttav Kazuo Ishiguro räägib oma viiest novellist koosnevas kogumikus luhtunud lootustest, täitumata jäänud unistustest ja hirmust olla elus teisejärguline, jääda tagaplaanile. Tegu on vägagi mitmekihiliste lugudega, ühtki raamatu viiest minajutustajast ei saa pidada täiesti usaldusväärseks ning pigem on algusest peale selge, et nende vaatenurk on tingitud nende endi olukorrast ja minapildist. Nagu elusski, saab tragöödiast tihti peale furssi ning mõnelgi puhul tundub, et kõige olulisemat ei nimetata tekstis kordagi otsesõnu. Ometi on kuhugi ridade vahele peidetud ka inimlik soojus ja lohus.

Klaverimängija

David Abbott
tõlkinud Rebekka Lotman ja Valner Valme

sari „Moodne aeg“

192 lk, kõva kõide

Tundub, et raamatu peategelasel Henry Cage'il pole elut enam palju soovida – ta on jõukas ja edukas äri-mehe, kes on jäänud pensionile, et tegeleda oma lemmikharrastustega. Ometi satub ta ootamatute sündmuste keerisesse. Üks neist saab alguse aastatuhande vahetuse pidustuste käigus, kus Henry põrkab Westminsteri sillal kokku sadistliku psühhopaadi Coliniga, kes hakkab teda jälitama. Samal ajal saab Henry teada, et ta endine naine Nessa on Ameerikas vähki suremas. Raamatus hargneb lahti haarav ja liigutav lugu inimesuhete haprusest, juhuste mõjust ja sellest, kuidas väikesed vead inimloomuses võivad kujundada meie saatust.

Ballaad la Mexicanast

KRISTA KAER

Arturo Pérez-Reverte on nimetatud põnevuskirjanikuks, kelle raamatuid loevad need, kes põnevuskirjandust ei loe. Tausta tema üsnagi mahukale loomingule loob ta enda tegevus sõjakorrespondendina. Sündinud 1951. aastal Hispaanias, Cartagena, asus ta 22-aastaselt tööle sõjakorrespondendina ning edastas 21 aastat informatsiooni maailma konfliktikolletest Hispaania raadiotele ja televisioonile ning ajalehele Pueblo.

1994. aastal lõpetas ta ajakirjanikutöö, et jätkata elukutselise kirjanikuna.

Kirjutama oli ta hakanud juba varem, 1980. aastate keskel ning enamik tema raamatutest räägib ajaloo, sündmustest, mille keskmes on tugev isiksus. Ta ise ütleb, et teda on inspireerinud Melville, Conrad, Stevenson, kuid võib-olla kõige tugevamini on mõjutanud teda kirjanik, kellele ta suuremal või väiksemal määral viitab peaaegu kõigis oma raamatutes – Alexandre Dumas. Just Dumas mõju võib aimata ka romaanisarjas kapten Diego Alatrístest, mis on Pérez-Revertele praegu kõige suuremat kuulsust toonud ning mille järgi on valminud ka film.

Telefon helises ja Teresa teadis, et ta tapetakse

Üks Pérez-Reverte vähestest tänapäeva kujutatavatest romaanidest on „Lõuna Kuninganna”, mida esitletakse lugejale dokumentaaljutustusena. Jällegi on raamatu keskpunktis tugev isiksus, Teresa Mendoza, ning teise plaani loob kirjanik – Pérez-Reverte ise? – kes püüab selle naise elukäiku dokumenteerida, vestledes kõigi temaga kokku puutunutega.

Páris raamatu alguses heliseb Teresa telefon, mille helin ise ütleb talle, et tema kallim, Mehhiko narkolendur Güero D'Avila on surnud ja et järgmisena sureb Teresa ise, kui ta midagi ette ei võta. Nii ta siis võtabki ning tema tee viib Mehhikost Melillasse Põhja-Aafrikas. Seal on ta aga kõigest põgenik ja tee Lõuna Kuningannaks saamiseni on pikk ja vaevaline. Raamat on põnevalt üles ehitatud ning ma ei tahaks kuidagi pikema sisust rääkimisega seda põnevust lugejatelt ära võtta.

Arturo Perez-Reverte.

FOTO: QUIM LLENAS/COVER/GETTY IMAGES

Pérez-Reverte jälgib ja dokumenteerib Teresa muutumist ja arenemist ning maalib selle käigus haarava pildi narkokaubandusest Mehhikos ja Hispaanias ning ka salakaubaveost, mis Vahemerel toimub. Tekstile annavad romantilise varjundi *narcocorrido*'d, ballaadid, mida lauldakse kartmatute salaubadajate auks, kes ei lase ennast võimeld hirmutada. Autor on kasutanud raamatus

päriselt eksisteeriva bändi Los Tigres Del Norte *narcocorrido*'sid, ning bänd on omakorda loonud laulu Pérez-Reverte kangelannast „Lõuna Kuninganna”.

Mehhiko narkoõrikatest Hispaania salakaubavedajateni

Raamatu sündmustik on nagu ühes tõelises põnevusromaanis olema peabki, kuid autori stiil on väga kaine ja vaos-

hoitud ning Teresa võtab aeglaselt kuju mitmete inimeste jutustuste kaudu. Tema enda tunded, arvamused ja sihid jäävad pigem saladuseks ning see saladus säilib raamatu lõpuni. Peale Teresa on muidugi raamat täis kõikvõimalikke värvikaid tegelasi Mehhiko narkoõrikatest Hispaania salakaubavedajateni ja seadusesilmadeni. Mitmed neist on oma nime all esinevad reaalsed isikud, teised on eelistanud arusaadavatel põhjustel tundmatuks jääda. See kõik loob värvika ja usutava pildi maailmast, mis eksisteerib nähtamatuna praegugi kas või sealsamas Hispaanias, kus Eesti turistidki sageli käivad. Selle maailma elujõudu näitab seegi, et „Lõuna Kuninganna” järgi valmiva filmi võtteid polnud võimalik teha ei Mehhikos ega Hispaanias.

Alexandre Dumas mõju

Pérez-Reverte on jäänud Dumas' vaimule truuks ka selles raamatus – siin ei kummita mitte „Kolm musketäri”, vaid „Krahv Monte-Cristo”. Just viimane oli see, mis sai Teresa ukseks raamatute maailma ning nagu Pérez-Reverte selgeks teeb, tuleb lai lugemus vägagi kasuks ka narkomaailma kuningannale. „...Need raamatud sundisid teda mõtlema asjust, mille üle ta kunagi varem polnud juurelnud. Ta luges ka ajalehti ja jälgis uudistesateid. Ja vahel ka pärastlõunaseid seebikaid, kuigi nüüd pühendas ta lugemisele rohkem aega kui millelegi muule. Raamatute eelis, nagu ta El Puerro de Santa Marias oli avastanud, seisnes selles, et kaante vahele kätetud elud, lood ja mõtisklused said lugeja osaks, nii et too ei olnud raamatu lõppedes enam sama, kes seda avades. ... Ta oli hurmatult, naudingust ja hirmust värisedes avastanud, et kõik maailma raamatud rääkisid temast...”

Lõuna kuninganna

Arturo Perez-Reverte
tõlkinud Ruth Sepp
424 lk
köva köide

Jalutuskäik taimede imelisse maailma

Tuntud botaaniku, Tallinna Botaanikaia teaduri Urmas Laansoo rikkalikult fotodega illustreeritud raamat viib lugeja rohkelt üllatusi pakkuvale jalutuskäigule taimede mitmekesisusse imepärasesse maailma, teejuhiks ja jutuvestjaks oma ala tõeline entusiast ja suurepärane asjatundja.

Raamat pakub kasulikke nõuandeid ja näpunäiteid erinevate taimede kasvatamiseks nii koduaias kui ka toas. Eriti põnev on raamatu kolmas osa, kus autor tutvustab lähemalt paarikümnet meile eksootilist taime, kelle seas on näiteks söödav lõhnasaba, merikobarik, lõhnava utekakar, sile malpiigia, transvaali õhupallipuu, lambiharjapuud. Kõikide liikide juures antakse lühitülevaade taime päritolust, väljanägemisest ja liigi iseärasustest, samuti taime kasutamist minevikus ja tänapäeval.

Katkend raamatust: Kuuske (*Picea*)

arvab igaüks tundvat, kuid sel puul on meie jaoks ka üllatusi varuks. Kuused kasvavad ainult põhjapoolkeral ja kogu maailmas tuntakse 34 kuuseliiki, kellest vaid kahe kodumaa on Euroopa. Kõige kaugemal põhjas leidub kuusi-kuid Taimõri poolsaarel, lõunas aga Taiwanil. Kuusega on väliselt väga sarnane nulg, kuid kuusekäbi on rippuv ja variseb tervena, nulukäbi aga jääb püstiseks ja seemnete küpsedes varisevad käbisoomused.

Kuuske on läbi ajaloo väga erineval moel kasutatud. Eelkõige on kuusk tuntud jõulupuuna ja tarbepuidu toorainena, millest valmistatakse või on valmistatud paberit, katuselaastusid, aiateibaid, telefoniposte, puunõusid, äkkeit, kalapüügivahendi kuuritsa jalaseid, lokulaudu ja palju muudki, aga lisaks puudule on kasutamist leidnud ka võrsed, koor, käbid ja vaik. Vaiku kasutati varasematel aegadel närismiskum-

mi asemel ning see oli vajalik ka seebikeetmisel. Kuusekäbidega värviti aga villast lõnga pruuniks, tumedama tooni saamiseks lisati käbidele ka kuusekoort. Käbid sobisid suurepäraselt lastele mänguloomadeks. Veel tänapäevalgi kasutatakse mõnes taluperes kuuseoksi jalamati asemel.

Meie metsade tavalist harilikku kuuske (*P. abies*) tuntakse inglise keeles hoopis norra kuusena, sest harilik kuusk kasvab looduslikult vaid Mandri-Euroopa kesk- ja põhjaosas. Kuusekoort on kasutatud läbi sajandite nahaparkimiseks, puitu aga muusikariistade valmistamiseks. Tšellod, kanded ja viiulid on sageli tehtud just kuusepuudust, mis annab pillile hea kõla. Okaste ja okstega aga värviti lihavõttemune. Põhja-Ameerikas, kus kasvab palju kuuseliike, lisatakse musta kuuse (*P. mariana*) võrseid pärast keetmist õllele, saadust tuntakse kuuseõllena.

Meil Euroopas tehakse aga kuuseõlut hariliku kuuse võrsetest.

Rahvameditsiinis oli kuusevaik tavaline abivahend paiseite ja haavade tohterdamisel. Haavaplaastri valmistamiseks lisati vaigule rasva, vaha, mett või hapukoort, segati korralikult ja keedeti 5–10 minutit. Kuusekasvutee on olnud juba sajandeid tuntud kui kõha ja ülemiste hingamisteede vaevusi leevendav vahend. Okkakeedust võib lisada ka vanniveele, kui reuma või radikuliit vaevusi põhjustab.

Retk taimede maailma

Urmas Laansoo
176 lk
köva köide

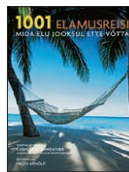
ilmunud

1001 elamusreisi, mida elu jooksul ette võtta

Helen Arnold
tõlkinud

autorite kollektiiv
960 lk, köva köide

Sukelduge sellesse mahukasse reisi-juhti ja avastage 1001 meeliharavat pelgupaika, kuhu sagiva rahvamassi eest peitu pageda. Iga selles raamatus kirjeldatud reisielamus kujutab endast tõeliselt hingetõmbega iga-päeva elu sevimist. Kõigil on vaja unistusi. Isegi kui te ei satu kunagi imelisse jäähotelli Lapimaal või sikhide tähtsaimasse pühamusse Kuldtemplisse Indias, piisab mõnikord ainult teadmistest, et maailmas on sellised paigad ikka veel olemas. Raamatu on koostanud reisiajakirjanikest, kriitikuteist ja maailmaränduritest koosnev rahvusvaheline meeskond.

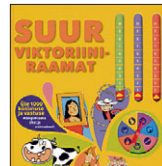

Suur viktoriini-raamat

tõlkinud Mari Vihuri
ja Helva Payet
272 lk

köva köide

Merevesi külmub 0 kraadi Celsiuse juures. Õige või vale? Universum paisub üha edasi. Õige või vale? Koaala ei joo üldse. Õige või vale? Täiskasvanu naha pindala on umbes 1,5 m². Õige või vale? Üle 1000 üllatava küsimuse ja vastuse sisaldav vahva raamat mängimiseks ükski või mitmekesi, sõpradega või vanematega. Küsimused on liigitatud kolme raskusastmesse, käsitledes loomi, loodust, teadust, maailma, ajalugu, kultuuri ja inimkeha. Raamatule on lisatud mänguratas küsimuste loomiseks ja punktiarvestid igale mängijale.

Suur võlutrikkide raamat

tõlkinud

Marju Algvere
120 lk, köva köide

Abrakadabra! Sellest toredast raamatust leiad tõeliselt nõudlike trikkide tegemiseks kõik vajaliku. Üllata oma sõpru ristiskäsi seotud sõlmega! Õpi vett paari sekundiga jääks külmutama! Vapusta juhuslikku pealtvaatajat tema mõtete lugemisega! Muu hulgas saad tuttavaks ka ajaloo tuntumate mustkunstnike trikkidega.

Kehahoolduse käsiraamat

tõlkinud

Meri-Liis Laherand
320 lk, pehme köide

Koostöös tuntud naha-, juukse- ja keha- hooldustoodete tootjaga The Body Shop sündinud raamat pakub naistele sadu viise oma tervise, välimuse ja vaimse heaolu parandamiseks – energia kogumisest mürkainetest vabanemiseni.

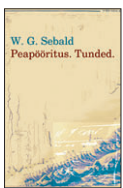
Rahvusvaheliselt tunnustatud oma ala asjatundjad jagavad lugejatega lihtsaid raviviise ja tegevusi, mis tuginevad jooga, taiji, aroomteraapia, refleksoloogia, Pilatase, massaaži, toitumise, meditatsiooni, nahahoolduse ja teiste kosutusviiside parimatele traditsioonidele. Kõige muu hulgas tutvustatakse ka uuemaid teadusuuringuid naiste tervise ja vormisoleku alal, mis teeb sellest raamatust tähtsa infoallika igas vanuses naistele.

Ilmunud

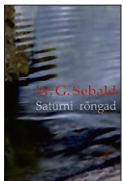
Peapööritus Tunded

W.G. Sebald
tõlkinud Mati Sirkel
181 lk, pehme kõide
Üks tänapäeva tähelepanuväärsemaid kirjainikke W. G. Sebald (1944–2001) oli küll Inglismaal elanud, aga saksa keeles kirjutanud saksa autor. Käesolev raamat on tõlge tema 1990. aastal ilmunud esikromaanist. Sellega on eesti keeles kättesaadavad kõik tema neli romaani – varem on ilmunud „Saturni rõngad“, „Austerlitz“ ja „Väljäreändajad“. Peapöörituse moodsid ärritustundused valdavad autorit – ja lugajat – selle raamatu neljas salapärasel loos, mida kunstiküllaselt seovad kokku korduvad motiivid ja vihjed.

Saturni rõngad

W.G. Sebald
tõlkinud Mati Sirkel
247 lk, pehme kõide
„Saturni rõngad“ on eriliselt laadi reisikirja. Jalgsi matkab kirjanik läbi Suuffolki krahvkonna lillade nõmmemaastike Inglismaa idarannikul, vaatleb lagunenuid maalosse, ajab juttu vanade mõisaomanikega ja tihti peale satub oma teel imepärase lugude jälgedele. Selges ja täpse keeles protokollib ta ka väikeid katastroofe, mis inimeste vägivaldse sekkumise tõttu selles kõrvalises kandis on aset leidnud. Nii muutub jalgsimatki viimaks rännakuks läbi kultuuri ja looduse alalakäiguloo, kaasaandena veel üks mõõde valitud fotode kujul.

Ei küüditamist ega süüdistamist

NASTA PINO
autor

Kummaline pealkiri on mu raamatul, mis? Kas ikka on? Juhutub, ja mitte just harva, et väga vastandlikud mõisted iseloomustavad samaaegselt tiht ja sama nähtust, olukorda, meeleolu, isegi maailmavaadet. Päiksepaisteline ilm võib olla jahe ja vihmapiilve all võime tunda ennast väga õdusalt. Vastuolud pesitsevad meis ja meie ümber pidevalt, kuigi nad alati ei avaldu. Maailm on ju nii põnev ja võluvalt salapärase. Kõige põnevamad ja salapärasemad oleme meie, inimesed. Kui vaid vaevuksime tähele panema. Ka mehed nutavad. Ja kahetsevad. Ja tahavad andekssaamist. Ja on väga kurvad, kui naised neid ei usu, ja püüavad oma kurbust liiglobususe või koguni tülinorimise taha varjata.

Mõnikord on väga kiire, mõnikord me usume, et ongi. Mõnikord tundub, et mitte midagi ei saa enam homse peale lükata, sest võib-olla homset ei tulegi. See on hirmus tunne. Kui see peale vajub, tavaliselt äkki ja ootamatult, on väga vaja, et teine inimene oleks lähedal, lausa kõrval. Ta ei pruugi otsekohe

Nasta Pino

Foto ALDO LUUD

kõigest aru saada – me ju sageli ei saa ka iseendast aru –, tähtis on, et ta oleks juures. Vaikiks, kui vaja. Või lohutaks, kui vaja. Või noomiks.

See raamat pole järjestatud sündmustikuga lugu, pigem sissevaade inimese hingevärinatasse, katse meelde tuletada, et mitte miski siin maailmas pole kadunud, noorus ei ole hukas ja armastus

ki on alles. Autorile tundub armastus siin maises elus väga oluline, ta näib uskuvat, et see ei kao kunagi, ükskõik milline on riigikord, ükskõik kui sädemeid-pilduvalt käib poliitkempluss siinsamas kõrval ja ümberringi. Millelegi peab olema võimalik toetuda. Naivse võitu, võib-olla, aga ometi kosutav tõdemus: sõdades, katsumustes me jääme inimesteks. Kuni suudame õppida omaenda vigadest, püsib lootus. Nüüdiskirjandusega kursis olev ja seda austav lugeja võib natuke häiritud olla ja imestada, et näe ometi, millest ka kirjutatakse, ei olegi ei küüditamist ega süüdistamist.

Miks te peaksite seda raamatut lugema? Ega peaks. Aga võiksite. Selleks, et pisut puhata kõikjalt pealesuruvast propagandasõnast, enese kiitust ja konkurentide pihustamist täis ajalehelugudest, aga ka räägest seksi- ja peksukirjandusest. Vahelduseks, noh.

Minu kallid halb inimene

Nasta Pino
128 lk
pehme kõide

Ilmumas

Armuteener

Julia Franck
tõlkinud
Piret Pääsuke
240 lk

pehme kõide
Kui Beyla oma keldrikorterist Berliinis tänavale astub, näeb ta üht punast autot startimas. Ja selle kõrval oma majanaabrit Charlotte, kes ehmatusena trammis ratas-ette hüppab. Charlotte matustel usub Beyla, et tunneb ära punase auto juhi.

See, mida Julia Franck nendest alguspiltidest arendab, on armastuskolmnurk kahele. Beyla elab edasi Charlotte elu: kolib tema vabaks jäänud korterisse, võõrustab Charlottele külla tulnud meest ja armub kui me-rehädaline Albertisse, kelle klaverimäng läbi tagahoovi temani tungib. Ta naudib ootamatut õnne kuni kallim hakkab veidralt erootilisi lugusid jutustama...

Julia Franck (sünd 1970) on tänapäeva omanäolisemaid saksa kirjanikke, kes peale omaenda kireva elukäigu detailide põimimise loomingu kasutab väga rikast ja ilmekat keelepruuki. Tema loomingut on tunnustatud mitmete kirjandusauhindadega ja tõlgitud rohkem kui 30 keelde.

Raamatus hargneb lahti haarav ja liigutav lugu inimsuhete haprusest, juhuste mõjust ja sellest, kuidas väikesed vead inimloomuses võivad kujundada meie saatust.

Ilmunud

Heinz Valk. Lugu poisist, keda kallistas ilus pastoriproua

Heinz Valk,
Madis Jürgen

164 lk, kõva kõide

"Ühtlase ilusa käekirjaga, imepeene tindipliatsiga on paksu nahkkaantega kladesse kirjutatud üks lugu. Koletust pommiraginast sõjaaegses Gattšinas; kodusest praeliha-lõhnast Virumaa rehetas; kibedast puudusest sõjajärgses Tallinnas. See on läbielatud ajalugu, mille on oma lastelaste jaoks paeluvalt taas elustanud üks siitkanti sáravamaid vanamehi – Heinz Valk."

Madis Jürgen,
Eesti Ekspressi ajakirjanik

Kuidas last kooliks ette valmistada

200 head harjutust
koolieelikule
Loone Ots

112 lk
pehme kõide

Raamat on mõeldud eeskätt viie-seitsmeaastastele lastele, kel kooliminek kohe ees ja nende vanematele. Kuid ka vanematele lastele, sest paljud harjutused vastavad esimese kooliastme nõuetele ja on alus kooliastujate testimisele. Niisiis võivad neid julgusti lahendada ka esimeste aastate kooliskäijad. Raamat annab vanematele ja lastele suurepärase võimaluse ühiseks ajaveetmiseks ja tekitab lapses huvi koolis õpitava vastu.

Harjutusi lapse lugemisõskuse edendamiseks

Loone Ots

112 lk
pehme kõide

See raamat on mõeldud lastele, kel ees eelkool või esimene klass, ja täiskasvanuile, kes tahavad nende lastega tegeleda. Järjest rohkem kurdetakse, et laps õpib küll kiiresti lugema, kuid ei saa loetud tekstist aru, ei oska lugeda funktsionaalselt. Raamat pakub laia valikut harjutusi, mis õpetavad last vaatama teksti kui teabeallikat, nägema seda mitme nurga alt ja loetut reaalse eluga siduma.

Mina, Jüri Jaanson

Selle raamatu üks mõte on kinnitada teistele ja endale, et mina, Jüri Jaanson, vastutan oma tegude eest ise. Loomulikult lahendanuks ma sporditeel palju asju oluliselt teisiti, kui lahendasid spordiametnikud. Loomulikult kraaklesin ametnikega, aga mitte lihtsalt igal võimalusel, vaid pigem äärmisel vajadusel. Nad töötasid ju minu heaks, mitte minu vastu.

Ma ei saa endale iial ette heita, et teinuks laiskusest kantud järeleandmisi. Võimalik küll, et tegingi, aga ei tea neist juhtudest ega oska kahetseda.

Andsin iseenda, aga ka kõigi eestlaste väärikuse tõstmiseks endast parima. Minu medalites on teie panust rohkem, kui ehk arvata oskate! Olen rahul auhindadega, mis said minu osaks, ja rahul röömuga, mida oskasin võimete piires pakkuda. Kas olnuks röömu rohkem, kui medaleid olnuks rohkem? Selle üle otsustage teie!

Egoist

Loomulikult olen egoist. Või... ehk ei ole ka? Sõnaraamat selgitab, et egoist on enesearmastaja, omakasupüüdja, individualist. Ma armastan ennast, aga armastan ka teisi. Armastan järgitult sporti, mitte ennast spordis.

Omakasu püüab spordis igaüks, aga seda ei tohi võidelda kätte teiste arvelt. Ma tahan ja ma tahan ja ma tahan! Kui ka teised, kellele ma toetun, tahavad ja tahavad ja tahavad, siis pole mul ühtki kobinat. Kui nad ei jaksata või ei oska piisavalt tahta, laseme lati madalamaks.

Jüri Jaanson sõudmas.

Foto LEMBIT PEEGEL

Kui nad ei taha jaksata, on lugu teine. Siis ma õiendan. Vahe on sees, kui keegi tahab võtta endast maksimumi ja keegi teine ei taha. Kõigil on muidki asjaajamisi. Aga kõik – kõik! – mu kamba liikmed peavad tegema tööd südamega. Kui selleks pole mahti, siis võib seda tunnistada, siis otsime uued inimesed. Kui uusi ei leia, taotleme vähemat. Siis ei taotle me enam olümpiamedalit.

Ühepaadisõudja on paratamatult individualist. Tal pole paadis kellegagi valu jagada. Käed on verivilis, novembri-veesi pritsib üle paadiserva, jalad on läbi-märjad ja jääkülmad. See ei tähenda, et suuremas paadis võiks unustada teiste mured. Seal peavad kannatama ka teised. Siis pole see üksnes minu mure, siis on see meie mure.

Väljundid

Olen tahtnud õppida. Vanaisad-vanaemad aitasid, ema aitas, isa aitas. Koolihinne pole olnud kuigi tähtis, ma olen tahtnud teadmisi, mitte hindeid.

Ka medal pole oluline. Oluline on töö, mida tehakse medali nimel. Rahuldus tuleb sellest, kui sa näed, et teised mõtlevad sinuga ühes rütmis. See on ehk suurim rahuldus.

Ma ei saa iial öelda, et medalid seal oleks suurim väljund, mida teenisin sporditeel.

Väljund on see, mida saavutasin sise-mises usus!

Need pole minu medalid, need on meie medalid. See on hea tunne!

Maailm

Maailm on kirgas. Olen õppinud ajalugu, kunsti, kirjandust, arvutit, pildistamist. Loomulikult ei oska ma neid asju asjatundjate tasemel. Aga nälg ei jää. Olen püüdnud olla sportlane, kes ei ela silmaklappidega. Võimalik, et see on viimult kuldmedaleid. Aga olen mina ise, Jüri Jaanson.

Jüri Jaanson. Sauruse tee

Gunnar Press
288 lk
kõva kõide

saadaval ka e-raamatuna
www.menuk.ee

ilmunud

Kodune seksijumalannaKate Taylor
tõlkinud
Sash Uusjärv
144 lk

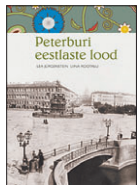
pehme kõide „Kodune seksijumalanna” on võluv raamat paaridele, kes jumaldavad teineteist, kuid tajuvad, et esialgne kirk nende magamistoas on hajumas. Kuid armuelu algusaegade seksuaalset põnevust, värskust ja spontaansust on võimalik taasluua, kui kasutada pisut fantaasiat ja vaimukust – ka tihedat päevakava arvestades ja korraldada ööund kaotamata. Raamat süveneb küsimustesse, millega iga kehtvas suhtes elav paar kokku puutub, ning pakub leidlikke, inspireerivaid ja toimivaid vastuseid. „Kodune seksijumalanna” on populaarse seksikolumnisti, telesaatejuhi ja suhte-eksperdi Kate Taylori viies seiraamat. Kaunitl fotode ja joonistustega illustreeritud ja praktilisi nõuandeid sisaldav teos on informatiivne, õpetlik ja sensuaalne teejuht pikaajaliste püsisuhete juurde.

Pannkoogid ja vahvlidPille Enden,
Epp Mihkels
116 lk

kõva kõide Ka tänapäeva-Pipidel algavad pühapäevahommikud pannkookidega. Lisaks on paljudes kodudes pannkoogipanni kõrval töös ka vahvlimasin – ja nende kahe hõrkude lõhnade peale on kogu pere peagi köögilaua ümber. Käepärastest ainetest valmistatud pannkoogid ja vahvlid on alati maitsvad, olgu need siis suured või väikesed, õhukesed või paksud. Erinevate lisandite või täidistega saab iga kord uue roa.

Plaadipirukad ja -koogidEpp Mihkels,
Lia Virkus,
Pille Enden
116 lk

kõva kõide Ahjus küpsevast pirukast levib isuäratav lõhn, mis kutsub pere laua juurde ja tervitab uksele küllasaabuajaid... Plaadipirukaid ja -kooke tasub alati teha, sest neist jagub suure seltskonnapeo- või sünnipäevalauale, headele külalistele ja muidugi ka oma perele. Plaaditais pirukat-kooki valmib kerge vaevaga ja kiiresti, on toitev ega maksa palju. Kaunitl piltidega raamatust leiab 50 uut soolast ja magusat retsepti igale maitsele.

Peterburi eestlaste loodLea Jürgenstein,
Liina Rootalu
280 lk

kõva kõide 30 eestlaste jutustatud eluloo kaudu avaneb Peterburi eesti kogukonna saatus 20. sajandi algusest tänaseni. Selles on mälestusi keisri õukonnast ja Leningradi blokaadist, kõrgkooliõpingutest nõukogude suurlinnas, elust eestlasena laial Venemaal ja tänapäevases Sankt Peterburgis. Pärast Eesti Vabariigi taasiseseisvumist pidid Peterburi eestlased endid uuesti määratlema. Kes nad õigupoolest on? Kas suurlinna kosmopoliitsed elanikud või hoopis „kolmanda sordi eestlased”? Rohkete fotodega illustreeritud raamat on pühendatud Peterburi Jaani kiriku taasavamisele.

Millest räägivad meie asjad?

MIRJAM PEIL

Raamatu „Meie kodude kraam” lehekülgedel on meie kodude vara, asjad, millega on koos elatud. Need on igapäevaseused, mõned tore-damad, mõned lihtsamad – kristallist ja lauahõbedast köögi plekkpurkide ja vana elektririistadeni. Vaikivate tunnistajatenä on need saanud meie elu, kuid igaühel neist on oma lugu. Neis asjade lugudes peegeldub tükike kõige inimlähedasemat olmeajalugu ja selles omakorda suur ajalugu – heitlik nagu see meie tuulepeasel maal on olnud.

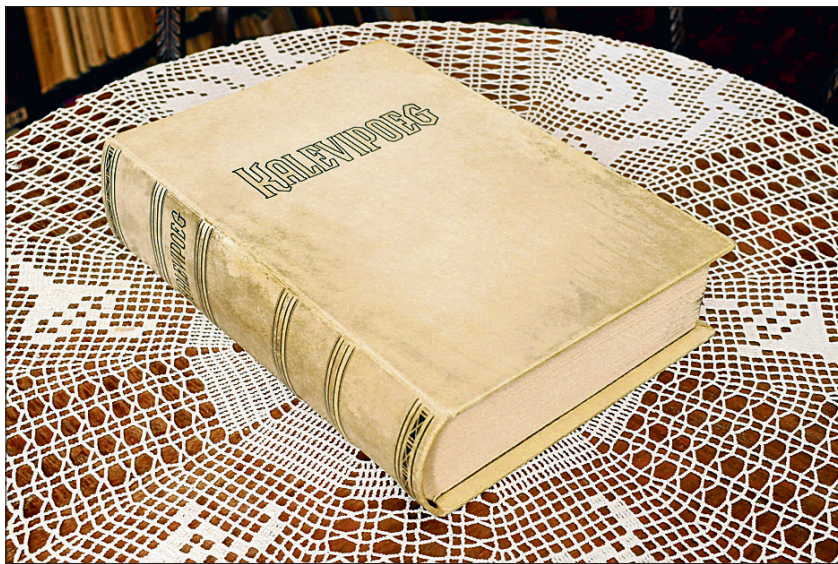
Linnainimese asjad

Asjad räägivad, kuidas eestlasest sai linnainimene, kuidas ta jõudis paremale elujärjele, millist kodu endale ihaldas, mida eelistas ja millest võttis eeskujut. Piltidele valitud asjad pärinevad üsna lühikesest ajavahemikust – 19. sajandi lõpukümnendest Teise maailmasõja alguseni. See oli murranguaeg, mil kogu maailmas hakkas uus moodne eluviis vana ja traditsioonilist välja tõrjuma, sagedamini aga kulgesid vana ja uus kõrva. Eestlaste valikuid mõjutasid seejuures kaks vastandlikku tendentsi: traditsioonilisust toetas varem alamasse kihistusse kuulunud rahva iha elada nii nagu senised ülemkihid, uuenduslikkust soovivast tahtmine olla moodne, öelda enesekindlalt lahti vanast „sakste värgist”.

Uuenduslikkuse võidule aitas jõudsalt kaasa nii rahvusliku eneseteaduse kasv kui ka moodsat eluviisi propageeriv nõuandekirjandus: 1930. aastate algupoolel ilmusid Aleksander Rummeli, Elli Aaslava, Hanno Kompuse ja Aleksander Kleini koduraamatud, lisaks „Moodsa elu leksikon”, artiklid ajalehtedes ja ajakirjades. Maitse-eelistuste muutumine hakkas kajastuma ka asjades, mida kodumaised ettevõtjad tootsid ja kaupmehed turule tõid.

Käest kätte, põlvest põlve

Asju on Eestimaale tulnud lähedalt ja kaugel, need on elanud ja rännanud koos omanikega. Omanikud on vahetunud ja asjadest on loobutud olude või lausa vägivalla sunnil. Eesti kodudesse on ostetud väärt antiikesemeid mõ-

Asjade lugudes peegeldub tükike kõige inimlähedasemat olmeajalugu ja selles omakorda suur ajalugu

saoksonitelt, veel enam aga lahkuvatelt baltisakslastelt. Venemaalt revolutsiooni eest kodumaale pagenud inimesed tõid omakorda kaasa seal omandatud vara – mõni neist olevat koju jõudnud kaks kätt taskus, teine kahe kohvriga, mõni aga kahe vagunitäie majakraamiga.

Ja kui eestlastel tuli läheneva okupatsiooniar mee eest üle mere põgeneda, võeti mõnedki hinnalisemad või südamelähedasemad asjad kaasa. Kodumaal rändas aga perekonnavaara väga sageli võorastesse kätte – küüditatute ja arreteeritute korteritesse asusid uued elanikud, nende kodune kraam pandi müüki komisjonipoodidesse, ühe säärase ristis rahvasuu „pisarate poeks”. Raske- tel aegadel viisid oma hõbeda ja kristalli sinna üksinda lapsi kasvatavad sõjale- sed ja vangide naised. Asjade elukäik jätkus uute omanike kodudes.

Asjad vahetavad ühel või teisel põhjusel omanikke ka stabiilselt arenenud maades – antiigiturgu muidu polekski. Eesti ajaloo on aga olnud nii palju vägivaldseid katkestusi ja hävingut, et põlv- vest põlvendatavat perekonnavaara pole kes teab kui palju säilinud. Seda enam tuleb sellest hoolida.

Kõnekas pildimaterjal

Raamatu piltideks olen valinud mitmesuguseid esemeid muuseumidest ja erakogudest – siinkohal minu siiraim

tänu kõigile abistajatele. Valitud asjad tundusid mulle ühel või teisel viisil kõne- kad, kuid mõned neist osutusid oma elukäigust rääkides avameelsemateks. Nende päritolu – kus, millal ja kelle te- tud – oli võimalik kergemini tuvastada. Teised seevastu on napsionalisel ja tõrksad oma minevikust rääkima. Ja muidugi on mul mõne esemega isikli- kum suhe ning seetõttu nende kohta ka rohkem öelda. Kuid vanade asjadega ongi nii – lugu jääb tihti lõpuni rääki- mata või lõpeb küsimärgiga.

Ometi võiks nende piltide põhjal kuj- tleda üht eestiaegset kodu, kus puh- vetkapis on Lorup ja Langebraun, kapi- nurgal RET-i raadio, raamaturiulil No- beli laureaadid ja Taska köites „Kalevi- poeg”, kohvilaual fileepitsist lina ja kir- jutuslual marmorist jalaga lamp, köö- gis Tallinna vaadetega plekist purgid ja AEG kodutehnika...

Neist kõigist on raamatus juttu.

Meie kodude kraamMirjam Peil
175 lk
kõva kõide

ilmumas

Anne Erm. HilskevadMärt Treier
248 lk, kõva kõide

Eesti džässis esileedi Anne Erm nimetab oma armastuseks number üks muusika- kat ning on öelnud sedagi, et džässif- estivalid on tema elu. Kui Anne Erm poleks omal ajal Jazzkaart tegema ha- kanud, kui palju teaksid eestlased siis maailma supernimedest ja kui palju teaks maailm eesti džässist. See raamat kõnelebki sellest, mida tähendab kutsumusele elatud elu, mida tähendavad Annele inimesed tema ümber ja teda ümbritsevatele inimestele Anne ise. Kas pühendumi- ne ja loobumine käivad käsikäes?

Saatana sigidikGeorgette Heyer
tõlkinud Ülle Jälle

320 lk, pehme kõide

Intelligentne ja praktili- se meelega Mary Chal- loner teadis, et saatanlik Dominic Alastair ehk markii Vidal, ei kavatse iialgi tema õega abielluda, hoolimata nende ema kosjasobitamise plaani- dest. Niisiis otsustas Mary öde Vidali eest kaitsta. Ent ta poleks ilmski arvanud, et maruivane aadlik ta rõö- vida võiks! Tehes vastumeelselt seda, mis on tema kohus, ja taibates, kui ägedalt Mary oma vooresliikkust kait- seb, teeb markii talle abieluettepaneku. Pärast kõiki teiste seipsetud abi- eluplaane, millest Vidal oli seni puh- talt pääsenud, ei osanud mees arvatagi, et mõni naine talle eitavalt võiks vastata. Jahmunud, võlutud ja vastupandamatut tõmmetundev Vidal töötab, et Maryst saab tema abikaasa. Isegi kui see neile mõlema- le saatuslikuks saab...

Peipsi veerel. Vanausulised paluvad laudaViktoria Ladõnskaja,
Annika Haas,
Birgit Püve

160 lk, kõva kõide

Milles peitub Peipsiäärsete vanausu- liste pikaajalise saladus? Kindla- meelses vaimus, usu poole pööratud elus, austuses aja vastu, töökuses? Või hoopis õiges toitumises? Vana- usuliste road on väga lihtsad, maits- vad ja hooajalist toorainet arvesta- vad. Viktoria Ladõnskaja haaravalt kirjapanud inimlugude, kohalike kommete ja retseptide ning Annika Haasi ja Birgit Püve imeliste fotode kaudu avaneb selles raamatus Peipsi- maa vanausuliste maailma võlu.

Glamuurse naise piibel

KOIDU RAUDVERE

Anne & Stiil

Luksuslikule tibraraamatule viitava- te roosade kaante vahel peitub hämmastav kogus naiselikku elu- tarkust. Kuidas rõhutada oma keha pa- rimaid jooni ja varjata vigu? Millised esemed peaksid üht või teist tüüpi ke- haga naise garderoobi kindlasti kuulu- ma? Kuidas laskuda trepist alla nagu filmistaar? Kuidas saada naiseks, kellel peatuvad kõigi pilgud?

Moeajaloo professori Caroline Coxi meeoleolukas „Kuidas olla jumalik” põhi- neb nii mineviku kui ka tänapäeva staa-

ride stiilnippidel, ilusaladustel ja inspi- reerivatel mõteteradel. Tegu oleks na- gu vaimuka naisteajakirja kolme aasta- käigu moe-, ilu- ja elustiilisõnaga, mis on raamatuks kokku pressitud. Asjalikud nõuanded vahelduvad mõnusa humo- riga, selgitades meile muu hulgas, kui- das joonistada suitsusilmi à la Debbie Harry, kuidas pesta nagu Audrey Hepburn ning kuidas kõneleda sama väljendusrikkalt kui Grace Kelly.

Kui raamatu alapealkiri „Teejuht Hol- lywoodi glamuuri juurde” võib tekitada tunde, nagu ootaks meid ees järjekor- ne „Seks ja linn”, siis tegelikult kesken- dub suur osa raamatust n-õ sisemisele glamuurile: meeldivale käitumisele ja

sarmikale suhtlemisele. Nagu autor vä- ga tabavalt märgib: on ju suur vahe, kas sind ainult imetletakse nagu Madonnat või ka armastatakse nagu Kylie Minogue'i.

Kuidas olla jumalikCaroline Cox
tõlkinud Eva Toome
256 lk
kõva kõide

Audrey Hepburn

ilmunud

Kalkulatsioon-
õpetus

Õile Aavik
120 lk
pehme köide

Õpik võimaldab omandada ja kinnistada kalkulatsioonialaseid teadmisi, samuti aitab arendada loogilist ja majanduslikku mõtlemist ning analüüsivõimet. Teooria omandamine ja praktika toimivad käsikäes, selleks peab õpilane praktilises harjutustunnis saama arutada toiduainete töötlemisel tekkivaid kadusid ja valmistatavate toitude müügihindu.

Õpik annabki ülevaate sellest, kuidas toiduainete igapäevases vajadusest lähtuvalt ning erinevaid hinnakujunduse põhimõtteid kasutades ja kvaliteeti hinnaga kõrvutades kujunevad õiged hinnad. Selgitatakse, mil moel annab kalkulatsioonikaart võimaluse pidada arvestust toidu väljatuleku ning kadude kohta ning kuidas planeerida kulusid ja tulusid nii, et müügihind tagaks ettevõtmise tulukuse.

Omaette peatükk õpetab kasutama kalkulatsioonis vajalikke IT vahendeid ja arvutiprogramme. Praktilisi kogemusi lisavad õpiku harjutusülesanded, mis kinnistavad ka teoreetilisi teadmisi. Esitatud on kaonormid peamiste toiduainete kohta erinevatel töötlemistel. Õpik on vastavuses majutuse ja toitlustuse erialade riikliku õppekavaga ning mõeldud kasutamiseks majutuse ja toitlustuse erialadel õppijatele, samuti täiend- ja ümberõppeks.

Integreerimise
põhivõtted

Aleksander Levin

72 lk
klambriköide

Arvutite üha laienev osakaal tingib numbriliste meetodite rakendamise, mis annavad küll ligikaudse, kuid praktikas täiesti piisava täpsuse integraalide arvutamisel. Ent väärt oleks arvata, et integreerimisvõtted on oma tähtsuse kaotanud. Sage li on integreeritavat funktsiooni sobivalt teisendades võimalik arvuti aega mitme suurusjärgu võrra vähendada. Käsiarvutat püüab kasvõi osaliselt leevendada kasutajate vaeva integreerimistehnika omandamisel, pakudes omalt poolt rea nippe, mis võimaldavad avaldada teatud liiki funktsioonide integraale. Peaaegu kõik integreerimisvõtted on varustatud näidetega, kus autori arvates ilmselged teisendused on ära jäetud ning asendatud sümboliga „...“.

Käsiarvutat on mõeldud kõikide õpivormide üliõpilastele, inseneridele ja teadlastele integreerimistehnika parimaks omandamiseks.

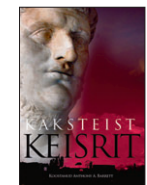
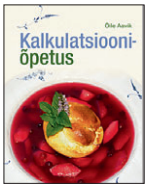
ilmumas

Kaksteist keisrit
koostanud

Anthony A. Barrett
tõlkinud Kristjan Tedre

398 lk, kõva köide

Raamat jutustab Rooma kõige mõjukamatest ja tähelepanuväärsematest valitsejatest. Iga peatükk, Augustusest Justinianuseni, kujutab üht keisrit kõigi ta vouruste ja vigadega. Kaksteist tunnustatud ajaloolasest autorit toovad esile iga imperaatori eripärad ja võimed, mille toel nood Rooma tsivilisatsiooni kujundasid ja ajaloos oma koha leidsid, pakudes eri allikate alusel põhjalikke ja vahest ka harjumuspärasest vaatenurgast erinevaid portreesid.

Kaks korda iseseisvaks

TIIT MADE
autor

20. sajand oli eestlaste tuhandete aastate pikkuses ajaloos kõige tormilisem ja meie kui rahva rahvusvahelise identiteedi fikseerimisel otsustava tähtsusega aastasada. Sajandeid teiste rahvaste tahtele allutatuna elanud eestlased rajasid 20. sajandil oma riigi, kasutades oskuslikult ära poliitilisi muudatusi, mis maailmas aset leidsid. Mitte ainult et kasutasid ära, vaid võitlesid lahinguväljal kätte õiguse üles ehitada oma riik. Ent jäädes sajandi keskel suurriikide omavahelise võimu- ja territooriumijagamise hammasrataste vahele, minetasid nad selle kallilt kätte võidetud, kuid mitte eriti hästi hoida osatud vabaduse ja iseolemise.

Veretult iseseisvaks

Saatus pakkus eestlastele eelmisel sajandil veel teisegi võimaluse elada omaenda riigis vastavalt oma oskustele ja suutlikkusele. Jälle osati ära kasutada okupantriigi ajutist poliitilist ja majanduslikku nõrkust ning saavutada – seekord rahumeelselt – haruldane tulemus: ühe sajandi jooksul teist korda iseseisvuda. Taolist edu pole Baltimaade kõrval ajalooos just paljudel riikidel ette näidata. Nüüd on oluline mitte korrata sama viga, mis tehti 1930. aastate teisel poolel, kui Eesti liidrid deklareerisid neutraliteeti ja manööverdasid riigi isolatsiooni nii, et sellest kujunes kerge saak himuralle idanaabrile.

Tänased Eesti juhid on rahvusvaheliselt avatud ning valmis tegema Lääne suunas laiahaardelist koostööd nii poliitilisel, majanduslikul kui ka sõjalisel tasandil. Neutraliteedist ei räägi enam keegi, sest on aru saadud, et Eesti-taolise geograafilise asendiga väikeriigil pole võimalik neutraalne olla.

Möödunud sajandil kaks korda iseseisvaks saamine tähendas, et üks kord see iseolemine kaotati. See lõi rahvale ja tema riigi majandusele katastroofilised ja väga raskesti ravitavad haavad. 20. sajandi keskel Eesti ühiskonnale osaks saanud hävitustöö vähendas dramaatiliselt rahvaarvu, pillutas eestlasi laiali üle maailma ning pani nad lahinguväljal võitlema isa poja, vend venna ja sõber sõbra vastu. Eestlased pidid taluma oma majanduse laostamist ning elama põhimõtete järgi, mis polnud nende kultuurile ja elukorraldusele omased.

Rohelised aktsioonis „fosforiidisõja” päevil.

FOTO RAAMATUST

Eestlased pidi hirmuga nägema, et kui kõik okupatsiooni tingimustes endistviisi jätkub, jäävad nad peagi omal maal vähemusse.

Nii õnneks ei läinud, sest saatus ulatas enne päästva käe. Tänapäeval ei ela eestlased enam üksi oma riigis, vaid peavad seda jagama arvuka muukeelse ja muukultuurse, ida poolt tulnud rahvaste konglomeraadiga, kellest üks osa eestlasi ja nende riiki ei austa ning hoiab taskus kättemaksurusikat. Kuid praegu olemine meie, eestlased, ikkagi suuresti peremehed omal maal, ehkki peame sageli alluma nii nende rahvusvaheliste organisatsioonide suunistele ja ettekirjutustele, kuhu kuulume, kui ka manööverdama umbkeelse migrant-rahva nõudmistele ja pealekäämistele ning enda tõekspidamiste vahel.

Eestlaste 20. sajandi
pöördepunktid

Selle raamatu kaante vahel on eestlaste 20. sajandi pöördepunktid. Nii ilusad kui ka hirmsad. Alati on need kaasa toonud mingi uue suuna mahamärkimise, lausa radikaalse pöörde või otsese muudatuse eestlaste ajaloolises olemises. Need pöördepunktid on kirja pandud oluliste aastate kaupa, et oleks

kergem meenutada, mis ja millal on tolel tormilisel sajandil olnud eestlaste jaoks määrav.

„Kaks korda iseseisvaks” alustab 1905. aasta revolutsiooni sündmustega, kus Eesti tollane poliitiline eliit sai näppe kõrvetades oma esimese karastuse. Bolševistlikku riigipööret Venemaal suudeti juba oskuslikult kasutada, et iseseisvus välja kuulutada ning seda Vabadussõjas kaitsta. Tartu rahu sõlmimise Nõukogude Venemaaga oli juba saadud poliitiliste kogemuste efektiivne kasutamine. Järgmisteks olulisteks pöördepunktideks kujunesid nii Nõukogude Venemaa poolt inspireeritud bolševike mässukatse likvideerimine 1924. aastal kui ka kümme aastat hiljem sisepoliitilise võitluse käigus vabadussõjalaste poliitilise esilekerkimise jõuga mahasurumine.

Karmi ajajärku kirjeldavad peatükid 1939.–1944. aastate traagilistest sündmustest. Nende aastate jooksul kaotas Eesti umbes veerandi oma rahvast. Järgnes ligi pool sajandit elu Nõukogude Liidu poolse okupeerimise ja koloniseerimise tingimustes. Selle alguses 1949. aastal elati üle teine suur küüditamine. 1980. aastal kulmineerusid okupantide vastased protestid avalike noor-

soorahutustega ja eriti 40 intellektuaali kirja avaldamisega Läänes. Olulise tähtsusega Eesti iseseisvuse taastamisel oli 1985. aastal Nõukogude Liidus käivitunud perestroika ja glasnosti poliitikal põhineva demokratiseerimise protsessi jõudmine 1987. aastaks ka Eestisse. Raamatu viimased peatükid käsitlevad laulvat revolutsiooni, Eesti rahvasaadikute tegutsemist Kremli, Eesti sisepoliitilisi sündmusi 1987–1991, kommunistliku riigipöördekatse läbikukkumist Moskvas ning sellest tulenenud NSV Liidu kõrgema juhtkonna peataoleku osavat ärakasutamist Eesti taasiseisvuse väljakuulutamiseks Eesti Ülemnõukogus.

„Kaks korda iseseisvaks” on mõeldud eelkõige abimaterjalina ajalugu õppivatele koolinoortele ja üliõpilastele, kuid ka igale ajaloo huvilisele.

Kaks korda
iseisvaks

Tiit Made

224 lk, kõva köide

raamat ilmub aprilli alguses

Läänemere-äärne Ateena Narva-Jõesuu

Narva-Jõesuu supellinnas puhkas veel saja aasta eest suviti märkimisväärne osa Peterburi kultuuri-, majanduslikust ja poliitilisest eliidist. Elavaks jäi sinne kultuuri- ja suvitusele ka pärast Eesti iseseisvumist ja isegi Nõukogude perioodil. Vahel kutsuti Narva-Jõesuud lausa väikeseks Läänemere-äärseks Ateenaks.

Selles raamatus jutustatakse selle kuurortlinna kultuurielust ja laiemale suvituskultuurist 19. sajandist 21. sajandi alguseni. Raamat on pühendatud kuurordile, mis pole oluline mitte ainult oma asukoha poolest Euroopa Liidu ja Venemaa piiril, vaid ka seepärast, et siin elasid paljud väljapaistvad kirjanikud, kunstnikud, näitlejad, muusikud, kes töid au ja kuulsust nii Eestile kui ka Venemaale. Nad armastasid siin viibi-

Suvelõõnud Narva-Jõesuu rannas.

da, said siinsest looduseilust inspiratsiooni, see kõlab vastu nende loomingu.

Tuntud koduloolasest autor on kogunud suure hulga huvitavat ja haruldast materjali, mis taasloob kuurortlinna osalt ajatu, osalt kordumatu atmosfääri. Entsüklopeedia lehekülgedelt leiab lu-

geja palju tuttavaid nimesid: Marie Under ja Anna Ahmatova, Eduard Vilde ja A.-H. Tammsaare, Boriss Pasternak ja Jossif Brodski, Paul Pinna ja Heljo Mänd, Aleksander Kerenski ja Konstantin Päts ning paljud-paljud teised.

Kergemaks materjaliks orienteerumiseks on raamatu lõpus isikunimed re-

gister tegevusalade kaupa (kirjanikud, heliloojad ja muusikud, näitlejad, riigi- ja kirikutegelased). Autor pole tähelepanuta jätnud ka tänapäevast Narva-Jõesuud. Paljude suvilate asukad leiavad raamatust andmeid oma maja ajaloo ja arhitektuuri kohta, tutvuvad oma kuulsate naabritega. Raamat on kasulik lugemisvara kõikidele Narva-Jõesuu elanikele ja külastajatele.

По золотому
кольцу

Гунгербурга.

Энциклопедия
дачной жизни

Виктор Стрелков

392 lk, kõva köide

